

JAARVERSLAG POM WEST-VLAANDEREN 2015

Mei 2016

INHOUD

HOOFDSTUK 1	ONDERNEMEND WEST-VLAANDEREN.....	7
1	ONDERNEMERSCHAP IN WEST-VLAANDEREN STIMULEREN	7
1.1	*Start West	7
1.2	*Middenstand West	11
1.3	Acties 100% West-Vlaams	12
2	EEN CLUSTERBELEID ONTWIKKELEN	14
2.1	*Fabrieken voor de Toekomst: een toekomst voor de industrie	16
3	WEST-VLAAMSE KENNISCENTRA ONDERSTEUNEN EN VERANKEREN	27
3.1	Samenwerking Flanders Inshape en Vlakwa	27
3.2	Samenwerking Flanders' Maritime Cluster	27
3.3	Cleantech-antenne West-Vlaanderen.....	30
3.4	Samenwerking INNOS vzw	31
4	DUURZAME ECONOMIE IN WEST-VLAANDEREN STIMULEREN	32
4.1	Duurzaam ondernemen	32
4.2	Acties Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.....	32
4.3	Op weg naar een CO2-neutrale provincie.....	37
4.4	*Operatie Westhoek	39
HOOFDSTUK 2	TRANSPORT EN LOGISTIEK WEST-VLAANDEREN.....	40
1	*STRATEGIE WEST-POORT - ACTIEVE PARTICIPATIES	40
2	LOGISTIEKE STROMEN OPTIMALISEREN	40
3	RUIMTE EN INFRASTRUCTUUR.....	41
4	MARKETING EN ACQUISITIE	41
5	LOGISTIEKE KENNISINFRASTRUCTUUR.....	42
HOOFDSTUK 3	WEST-VLAANDEREN RUIMTELIJK-ECONOMISCH	43
HOOFDSTUK 4	SOCIALE MODERNISERING IN WEST-VLAANDEREN	49
1	ACADEMIE VOOR DE TOEKOMST	49
2	SOCIALE ECONOMIE	50
HOOFDSTUK 5	WEST-VLAANDEREN INTERNATIONAAL	53
HOOFDSTUK 6	ECONOMISCHE DATA, STUDIES EN ADVIES POM WEST-VLAANDEREN	55
1	VERZAMELING, ANALYSE EN VERSPREIDING VAN ECONOMISCHE INFORMATIE EN DATA.....	55
2	ECONOMISCH ONDERZOEK.....	57
HOOFDSTUK 7	BESTUUR, PERSONEEL EN COMMUNICATIE POM WEST-VLAANDEREN	59

1	BESTUURSORGANEN	59
1.1	Raad van bestuur.....	59
1.2	Directiecomité	60
1.3	Kernteam	61
1.4	Mandaten	61
1.5	Mandaten in vzw's	62
1.6	Personeelsbezetting	63
1.7	Interne activiteiten	64
2	COMMUNICATIE.....	64
3	ORGANOGRAM.....	67
4	'WIE IS WIE' BIJ DE POM WEST-VLAANDEREN	69

***Prioritair actiepunt in West Deal**, het strategische plan van de Provincie gericht op de economische transformatie van West-Vlaanderen.

VOORWOORD

(WEST DEAL)²

De strategie tot economische transformatie in West-Vlaanderen, West Deal genoemd, werd unaniem goedgekeurd door de provincieraad van december 2013 en bevat volgende deelstrategieën.

1. Start West

Het aantal start-ups in onze provincie verhogen en versterken, met bijzondere aandacht voor de starters in de creatieve sectoren. Centraal staat de versnelde uitbouw van het provinciale netwerk van stedelijke ondernemerscentra, van waaruit het startersbeleid op regionaal niveau wordt ingebed.

2. Fabrieken voor de Toekomst

De Fabrieken voor de Toekomst, unieke samenwerkingsverbanden tussen overheid, onderwijs & onderzoek en bedrijfswereld, verder ontwikkelen rond die sectoren waarin West-Vlaanderen excelleert, en er sterke clusters rond uitbouwen, i.c. Nieuwe Materialen, Voeding, Blue Energy, Mechatronica en zorgconomie.

3. West-Poort

De vele logistieke poorten die West-Vlaanderen rijk is, versterken, op elkaar aansluiten en verder uitbouwen, om de economie in onze provincie, ook deze in het hinterland, duurzaam te ontsluiten.

4. Technische Universitaire Alliantie West-Vlaanderen (TUA West) ondertussen opgericht als private stichting

Een associatieoverschrijdende samenwerking ontwikkelen voor hoger onderwijs en onderzoek in West-Vlaanderen als cruciale onderbouw voor de transformatie naar een kennisgedreven economie.

5. West voor Middenstand wordt vanaf 2015 uitgerold door OC West

Het kernversterkend beleid in (voornamelijk) de kleinere steden ondersteunen, door een korf van middenstandsbevorderende maatregelen en het stimuleren van intergemeentelijke kruisbestuiving, zoals bijvoorbeeld tussen de centrumsteden.

6. Impulsplan Westhoek dat vooral inzet op duurzaamheid

Versneld werk maken van de economische valorisatie van de troeven van de Westhoek, met duurzaamheid als USP (Unique Selling Proposition) voor de regio en zijn economische actoren.

In 2014 werden de eerste krijtlijnen voor West Deal operationeel uitgetekend om in 2015 tot steeds concretere acties te komen. De baseline klinkt éénvoudig: kennis + economie door juiste transformatie versterken en door de juiste omgevingsfactoren verankeren, maar vraagt een noodzakelijke synergie op alle beleidsvlakken zijnde lokaal, regionaal, provinciaal, gewestelijk, federaal en Europees. De match met het gewestelijk niveau werd einde 2015 gefinaliseerd met de GTI West-Vlaanderen, West Deal² genoemd.

Gezien de deelstrategieën 4, 5 en gedeeltelijk 6 met andere partners verder geactiveerd worden, zal de POM zich vanaf 2016 vooral focussen op Starters, Fabrieken voor de Toekomst en West-Poort waarbij de POM, in het kader van haar nieuwe exponentiële aanpak, vooral op die drie domeinen tot exponentiële resultaten wil komen.

Dit jaarverslag illustreert vooral de diverse economische werven waarop de POM actief is om als projectenorganisatie steeds meer gestalte te geven aan de West Deal-strategie.

Stefaan Matton
Algemeen directeur

Jean de Bethune
Voorzitter
Gedeputeerde voor Economie

DE POM WEST-VLAANDEREN: MISSIE EN VISIE

Missie

De POM West-Vlaanderen wil, in opdracht van de Provincie, als katalysator de duurzame economie van West-Vlaanderen in het algemeen en het innovierend bedrijfsleven in het bijzonder versterken door samenwerkingsverbanden te stimuleren tussen de ondernemingen en hun organisaties, de kennisinstellingen, de regionale beleidsorganen en sociale partners.

De POM West-Vlaanderen doet dit als transparant verzelfstandigd agentschap door acties te initiëren waar deze noodzakelijk zijn, acties te ondersteunen waar deze mogelijk zijn en acties te regisseren waar deze wenselijk zijn.

Visie

Vanuit de beschikbare kennis en expertise zal de POM West-Vlaanderen bijzondere inspanningen leveren om door samenwerkingsverbanden het ondernemerschap te helpen bevorderen, om de kennisinstellingen en het ondernemerschap in elkaar te clusteren tot Fabrieken voor de Toekomst, om te overtuigen tot duurzamer ondernemen alsook om zowel de logistieke als de internationale aantrekkingskracht van West-Vlaanderen te versterken.

Waarden

- (Maatschappelijk) engagement
- Open communicatie
- Ambitie om te innoveren
- Respect

HOOFDSTUK 1 ONDERNEMEND WEST-VLAANDEREN

1 ONDERNEMERSCHAP IN WEST-VLAANDEREN STIMULEREN

De POM West-Vlaanderen zet samen met haar partners in op het versterken van een transformatiegericht en kennisgedreven economisch weefsel in West-Vlaanderen.

Een greep uit de acties

- West-Vlaanderen gekenmerkt door sterke detailhandel (21 januari)
- **Opening Acasus, provinciaal centrum rond duurzaam wonen, bouwen en renoveren (5 februari)**
- De POM West-Vlaanderen lanceert supporterscampagne 'Zet de Stap' (24 maart)
- Lancering nieuwe website Actie voor Starters met registratiemodule en creditsysteem (maart)
- Ondernemerspubs: met bedrijfsbezoek aan online drukkerij Flyer.be in Brugge (12 februari), in Roeselare (22 april), in Knokke met pingpongnetwerkevent (26 juni), in Roeselare (28 september) en in Brugge (16 december)
- Spin-offs stimuleren in West-Vlaanderen (30 juni)
- Stad Izegem ondersteunt zijn startende ondernemers via cadeaubon (15 december)
- Proeftuinen middenstand Westhoek
- Acties 100% West-Vlaams

1.1 Start West

West-Vlaanderen zette de voorbije jaren in op de uitbouw van een gedegen startersbeleid. Naast het uitbreiden van het netwerk van onthaalfaciliteiten voor starters, konden jonge ondernemers ook gebruikmaken van een inhoudelijk ondersteunend kader.

De inhoudelijke werking wordt verankerd via Ondernemerscentra West-Vlaanderen. Voor de uitvoering van het begeleidingskader wordt vanuit de POM en Ondernemerscentra West-Vlaanderen beroep gedaan op de partners (Voka, Unizo, Syntra West, ...).

Actie voor Starters was in 2015 terug op kruissnelheid en bereikte met zijn activiteiten (opleiding, coaching, netwerking, infosessie) 950 deelnemers.

Naast dit begeleidingstraject, worden de onthaalfaciliteiten voor starters verder uitgebouwd. Starters, tot vijf jaar actief, kunnen in West-Vlaanderen terecht in een hecht netwerk van 16 onthaalfaciliteiten waar ze ook op inhoudelijke begeleiding kunnen rekenen. De gemiddelde bezettingsgraad in 2015 bedroeg 73%.

In Veurne openden de Provincie West-Vlaanderen, de POM en RESOC het nieuwe provinciale centrum rond duurzaam wonen, bouwen en renoveren: Acasus.

Het centrum is er voor eindgebruikers en ondernemingen en zal onder andere ateliers en kantoorruimtes aan startende ondernemingen in de bouwsector aanbieden, dienen als netwerkpunt, en als toonpunt en demonstratieruimte voor vernieuwende duurzame technieken.

In het Ondernemerscentrum Roeselare werden in 2015 de uitbreidingswerken afgerond. Het Ondernemerscentrum kreeg een nieuwe vleugel met seminarieruimte, extra werkplekken voor huurders en een coworking ruimte.

Opening 'Acasus', provinciaal centrum rond duurzaam wonen, bouwen en renoveren

Op donderdag 5 februari openen de Provincie West-Vlaanderen, de POM West-Vlaanderen en RESOC Westhoek in de Pannestraat in Veurne het nieuwe provinciale centrum rond duurzaam wonen, bouwen en renoveren: Acasus.

Acasus groepeert de projectwerking van de POM West-Vlaanderen inzake duurzaam bouwen en renoveren en het Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen van de Provincie West-Vlaanderen. Ook RESOC Westhoek investeerde in de werking van Acasus.

Het centrum is er voor eindgebruikers en ondernemingen, en zal onder andere ateliers en kantoorruimtes aan startende ondernemingen in de bouwsector aanbieden; opleidingen organiseren; dienen als netwerkpunt; advies inzake (duurzaam) (ver)bouwen verlenen aan particulieren en organisaties; en dienen als toonpunt en demonstratieruimte voor vernieuwende duurzame technieken.

De bouwsector omvormen tot een competitieve, toekomstgerichte, innovatieve en duurzame sector en de economische ontwikkeling van de Westhoek versterken, behoren tot de belangrijkste doelstellingen van Acasus. Daarnaast wil het project duurzaam bouwen versneld implementeren zowel inzake bouwmethode, technieken, materialen en locatiekeuze als rationeel gebruik van grondstoffen, nieuwe vormen van wonen, ... en dit zowel bij particulieren als bij bedrijven, gemeenten en organisaties.

De acties die uit deze aanpak volgen, zijn zowel gericht op ondernemingen als eindgebruikers, en worden gegroepeerd in vijf pijlers:

- **Starterspunt:** aanbieden van ateliers en kantoorruimtes voor startende ondernemingen in de bouwsector, bij voorkeur actief in de sfeer van duurzaam bouwen en verbouwen.
- **Opleidingspunt:** organiseren van opleidingen, infosessies en workshops, onder meer in vernieuwende duurzame bouwtechnieken. De coördinatie hiervan verloopt in samenwerking met de Academie voor de Toekomst.
- **Netwerkpunt:** gepaste accommodatie voorzien met vergaderzalen en trefpunt (bistro) voor overleg en ontmoetingen van actoren gelinkt aan duurzaam bouwen.
- **Advies:** advies verstrekken via de audit industrieel duurzaam bouwen (B2B) en via de huisvesting van de vzw BAS die, in opdracht van het Provinciaal Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen, onafhankelijk en objectief bouwadvies geeft aan zowel particulieren, gemeenten als niet-winstgevende organisaties (B2C).
- **Toonpunt:** dit is een plaats waarbij diverse duurzame technieken op vlak van isolatie, ventilatie, energiebesparing en luchtdichtheid in een bestaande woning worden toegepast. Bezoekers krijgen er tips over vernieuwende aangepaste woonvormen.

Om deze vijf pijlers optimaal te laten renderen, starten vanaf begin 2016 verbouwingen op de starterssite in Veurne.

Hierbij wordt van de site één geheel gemaakt en wordt het toonpunt gerealiseerd.

De POM West-Vlaanderen lanceert supporterscampagne 'Zet de Stap'

Op dinsdag 24 maart gaf de POM West-Vlaanderen via zijn initiatief 'Actie voor Starters' het startschot voor de campagne 'Zet de Stap'. Met deze campagne worden prestarters en startende ondernemers op een ludieke manier aangemoedigd om de stap naar het ondernemerschap te zetten.

Om de West-Vlaamse economie van zuurstof te blijven voorzien, werd een campagne uitgedacht om de drempel richting ondernemerschap te verlagen. Een CreaLINK, een team startende, creatieve ondernemers, kreeg de uitdagende opdracht om de campagne ineen te steken. Het eindresultaat was een echte 'supporterscampagne' met vier sterke ondernemers in de rol van fervente supporter. Michèle Sioen (Sioen Industries), Steve Van den Kerkhof (Plopsa Group), Dominique Persoone (The Chocolate Line) en Jan Verheyen (filmregisseur) moedigden prestarters en startende ondernemers aan om de stap naar het ondernemerschap in West-Vlaanderen te zetten.

Actie voor Starters richt zich vooral op jonge ondernemers en trok voor deze campagne resoluut de digitale kaart. Een belangrijk onderdeel van de campagne 'Zet de Stap' was het uitdelen van digitale sjaals, waarbij jonge ondernemers aangemoedigd werden door één van onze bekende ondernemers met een gepersonaliseerde sjaal.

Naast de rol van supporter engageerden onze ondernemers zich ook om elk een peptalk weg te geven. Wie naar de website surfte, kon één van de vier ondernemers kiezen en zich inschrijven om een persoonlijke peptalk te winnen. De eerste honderd deelnemers voor deze peptalk kregen bovendien als blijvende herinnering een echte supporterssjaal toegestuurd.

In maart werd ook de nieuwe website Actie voor Starters gelanceerd met registratiemodule en creditsysteem. In 2015 waren er in totaal 632 registraties.

www.actievoorstarters.be

Stad Izegem ondersteunt zijn startende ondernemers via cadeaubon

Met het lanceren van een cadeaubon wil het provinciaal initiatief 'Actie voor Starters' West-Vlaamse steden en gemeenten stimuleren om hun startende ondernemers extra te ondersteunen. Stad Izegem neemt de voortrekkersrol op zich om als eerste deze cadeaubonnen uit te delen.

Vanaf de prestart tot en met vijf jaar ondernemerschap, kunnen starters rekenen op steun bij de ontwikkeling van hun eigen zaak. De waaier aan activiteiten die via samenwerking met diverse partners georganiseerd wordt, is heel divers. Zowel infosessies met de nodige tips & tricks, netwerkmomenten rond een specifiek thema, individuele begeleiding door coaches met expertises in diverse domeinen, als opleidingen op maat, staan op het jaarprogramma. Deelname aan deze activiteiten wordt betaald met credits. De eerste 1.000 credits ontvangt de West-Vlaamse starter gratis bij registratie op de website van 'Actie voor Starters'.

Met de cadeaubon van 'Actie voor Starters' kunnen West-Vlaamse steden en gemeenten 200 extra credits uitdelen aan de starters die zij bijkomend willen ondersteunen. Stad Izegem tekende als eerste in op deze nieuwe formule.

De eerste cadeaubon werd overhandigd aan starter Zoe Nguyen van Filter&Co (ventilatie en onderhoud), gevestigd in 't Werkpand in Izegem.

www.actievoorstarters.be

Spin-offs stimuleren in West-Vlaanderen

SpinWest helpt startende en ervaren ondernemers, kennisinstellingen en creatieve sectoren bij het opzetten, accelereren of uitspinnen van hun droombedrijf.

Sinds juli 2014 bereikte SpinWest 213 geïnteresseerde kandidaten. Niet minder dan 42 van hen stroomden door naar een begeleidingstraject. Een effectieve spin-off kwam er bij de firma's Fonitel en Exante-IT, voor twee andere firma's (Detricon en Arteconomy) stippelde SpinWest een veelbelovend groeitraject uit.

Donderdag 18 juni werden de realisaties van het project SpinWest voorgesteld tijdens het slotevent van het project in Kortrijk.

SpinWest is ontstaan uit de ambitie van de Provincie West-Vlaanderen om in de komende jaren het aantal succesvolle spin-offs fors te laten stijgen en op te krikken tot het Europese gemiddelde. Uit cijferanalyse bleek namelijk dat West-Vlaamse ondernemingen het relatief goed doen, maar ook dat er in West-Vlaanderen bijna geen spin-offs aanwezig zijn. Daarop besloot de Provincie om de krachten te bundelen en een kader te creëren voor een eenduidig spin-offbeleid op maat van bedrijven en het hoger onderwijs.

De POM West-Vlaanderen vertrouwde de uitvoering van het project SpinWest toe aan de Ondernemerscentra West-Vlaanderen en kreeg hierbij financiële steun van Europa (EFRO) en Vlaanderen (Agentschap Innoveren & Ondernemen). Ondernemersorganisaties Voka en Unizo presenteerden de coaching van SpinWest binnen hun ledennetwerk.

SpinWest omvat drie trajecten: haalbaarheidsonderzoek, businessvalorisatie en uiteindelijk de keuze tussen interne groei of de oprichting van een spin-off. Bij dat laatste traject wordt heel concreet gewerkt op onder andere (pre)financiering en intellectuele eigendom. Een dergelijke trajectbegeleiding neemt negen tot 15 maanden in beslag.

Op 18 juni stelden de POM en de Ondernemerscentra West-Vlaanderen de realisaties van het project SpinWest voor tijdens het slotevent in Casalis in Kortrijk. Dit betekent niet dat dit initiatief stilvalt, integendeel. Bovendien integreerde Ondernemerscentra West-Vlaanderen de methodologie in haar reguliere werking.

www.spinwest.be

1.2 Middenstand West

West-Vlaanderen gekenmerkt door sterke detailhandel

Met in totaal meer dan 30.000 winkels en 2,7 miljoen m² winkelvloeroppervlakte realiseert de detailhandel in West-Vlaanderen jaarlijks een omzet van bijna 7,5 miljard euro. Daarmee heeft West-Vlaanderen het hoogste aanbod van winkels en winkelvloeroppervlakte per inwoner. 26.000 werknemers en nog eens 19.000 zelfstandige handelaars en helpers verdienen hun brood in deze sector. Algemeen kan men stellen dat de detailhandel in West-Vlaanderen relatief sterk is en blijft. Verder blijkt dat de West-Vlaming bij voorkeur in zijn eigen provincie winkelt, omgekeerd is er wel nog werk aan de winkel om niet-provinciegenoten te overtuigen om in West-Vlaanderen te winkelen.

Deze resultaten komen uit de brede analyse die de vijf Vlaamse provincies de voorbije twee jaar uitvoerden in het kader van het Kennisnetwerk Detailhandel Vlaanderen, een initiatief van de Vlaamse provincies in samenwerking met het Agentschap Innoveren & Ondernemen en met de financiële steun van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Idea Consult voerde de studie in samenwerking met Geo Intelligence en MAS Research uit. Het eindrapport werd per provincie voorgesteld in een roadshow. Op 21 januari 2015 werd het West-Vlaamse rapport en de Provinciale visie rond detailhandel in Roeselare toegelicht.

Het volledige rapport van de Provincie West-Vlaanderen vindt u terug op: www.pomwvl.be/detailhandel. Voor cijfergegevens per gemeente: www.detailhandelvlaanderen.be.

Proeftuinen middenstand Westhoek

De POM West-Vlaanderen selecteerde Diksmuide, Kortemark en Wervik om het project 'Proeftuinen middenstand' op te starten. Doelstelling van dit project is een langetermijnwinkelstrategie te ontwikkelen, gekoppeld aan enkele creatieve, vernieuwende acties die nauw aansluiten bij de uniciteit en eigenheid van de kernen. Met dit initiatief wil de Provincie de betrokken gemeentes helpen om een innovatief handelsbeleid te voeren.

Voor de opstart van de proeftuinen werkte de POM West-Vlaanderen samen met Ondernemerscentra (OC) West-Vlaanderen vzw en Flanders Inshape.

De winkelstrategie en acties worden opgesteld door een CreaLINK, een unieke samenwerking tussen enkele creatieve startende zelfstandigen en ondernemers uit eigen regio. In Kortemark zorgde een CreaLINK voor de ontwikkeling van een kwaliteitslabel voor streekproducten.

Bedoeling is om dit project, mits gunstige evaluatie van de proefgemeentes, uit te rollen over de hele provincie.

Naast de opstart van de proeftuinen, ontwikkelde de POM West-Vlaanderen samen met de vzw Ondernemerscentra West-Vlaanderen een catalogus 'Strak plan' met best practices en ervaringen uit eerdere projecten.

1.3 Acties 100% West-Vlaams

100% West-Vlaams is in de eerste plaats een **kwaliteitslabel** waaraan men de echte hoeve- en streekproducten (h)erkend.

Sinds 2015 worden aanvragen van West-Vlaamse streekproducten onder impuls van de POM West-Vlaanderen in samenwerking met hogeschool VIVES en een Unizo-expert onderworpen aan een uitgebreide screening. Naast streekgebondenheid en het productieproces wordt ook de globale bedrijfsvoering bevestigd. Op die manier wil 100% West-Vlaams niet enkel een groene of rode kaart voor de erkenning opsteken, maar ook gericht advies en begeleiding voor gedetecteerde verbeterpunten aanbieden. Dankzij deze unieke, uitgebreide screening ondersteunt 100% West-Vlaams de lokale producenten vanaf het eerste contact in hun groei en continuïteit, en wordt gegarandeerd dat de producten met het label 100% West-Vlaams authentiek en ambachtelijk gemaakt zijn. Ze hebben een aantoonbare band met de streek en zijn van onberispelijke kwaliteit.

In de tweede plaats is 100% West-Vlaams een **netwerk** van producenten van hoeve- en streekproducten. Door regelmatig samen te komen, opleidingen te voorzien, gezamenlijk promotie te voeren onder het label, ... worden ze steeds sterker, professioneler en gekender. Bovendien is er een nauwe samenwerking met horeca, retail, steden en gemeentes, ... Naast een structurele basiswerking vanuit de Provincie werkt 100% West-Vlaams binnen het nieuwe PDPO III-project "t Smaakt naar meer" verschillende innovatietrajecten uit voor alle doelgroepen en wordt steeds meer ingezet op publieksbeleving.

In 2015 werden diverse acties op touw gezet zoals een hoevepicknick, een B2B-smaakmarkt in Brugge, een fietszoektocht in Damme, en op basis van die fietstocht: een sneukelfietstocht.

Stonden ook op de agenda in 2015: deelname en organisatie van diverse B2C-evenementen: Streekproductenmarkt Wijtschate (12 april), Europadag Tielt (2 mei), Streekproductenmarkt Tielt (13 mei), Schone Schaapjes (23 tot 25 mei), Schuiferskapelle Streekproductenmarkt (13 juni), Vaderdagontbijt op de boerderij, bij zeven leden 100% West-Vlaams (14 juni), Vélo Baroque (9 augustus), Op de Koffie in het kader van Week van de Smaak (13 november) en Kerstmark Kortrijk (vanaf 11 december).

Volgende studiereizen en opleidingsprogramma's op maat van de producent hadden plaats: Studiereis 'IFE Londen' (24 maart), Vorming Etikettering (29 april), Vorming Consumententrends (8 juni), Anuga Food Fair Keulen (13 oktober) en Studiereis Korte Keten (27 oktober).

Op 1 oktober 2015 werd Westreex gelanceerd, een collectief van verschillende 100% West-Vlaamse hoeve- en streekproducenten die samen hun producten aan de man brengen via Westreex, de professionele pick, drive en deliver service.

www.westreex.be

www.100procentwest-vlaams.be

www.facebook.com/100ProcentWestvlaams

Hoevepicknick, KW 13/2/2015

IEPER/HEUVELLAND

Landbouwers promoten hoeveproducten met picknick

Tien West-Vlaamse boerderijen laten je nog tot 30 september uitgebreid kennismaken met hun hoeveproducten, en die van landbouwers uit de buurt. Niet via pakweg een winkeltje, maar wel met een lekkere picknick.

Landbouwers verkopen steeds vaker streekproducten van eigen makelij in een hoevewinkeltje. Maar de Freezebeeze, De Bouverie en de Sterhoekhoeve uit Kortrijk gingen nog een stapje verder. Zij organiseren sinds enkele jaren ook picknicks, waarbij hun eigen producten en die van landbouwers uit de buurt gebruikt worden. Je kan aanschuiven tijdens een bezoek aan de bewuste hoeve, maar ook wie een stopwil inlassen tijdens een wandel- of fietstocht, is welkom.

«Dat project lokte al heel wat mensen», zegt Bart Verhaeghen van landbouworganisatie Inagro, die het project nu breder uit-

werkt samen met Pom en Westtoer. «We vonden al snel nog zeven andere landbouwers die bereid waren om mee te doen. Het opzet is eenvoudig: je reserveert een picknickmand op één centrale website en geeft meteen mee bij welke landbouwers je even op bezoek wilt gaan. Daar wordt dan een mooi plekje vrijgemaakt op de weide, het erf of het zomerterras.»

Verschillende manden

De picknickmand wordt in elke boerderij net iets anders gevuld. Je krijgt uiteraard dagverse broodjes met beleg, zoals hoevekaas, verse charcuterie, of huisbereide confituur. Voorts maken ook vers fruit, een fruitdrankje of Heuvelandse wijn deel uit van het aanbod. In onze streek stappen de hoeves Zuid-Bellegoed (Ieper), 't Lindebos (Wijtschate) en Wijngoed Monteberg (Dra-nouter) mee in het project. «Een

Deze lekkere picknickmand krijg je in Zuid-Bellegoed mee.

Foto Flamand

leuk initiatief», klinkt het bij Zuid-Bellegoed. «De lokale landbouwers hebben heel wat mooie producten te bieden en dit is een mooie manier om die in de kijker

te zetten. Bij ons kan je bijvoorbeeld een zelfgemaakt ijsje eten na de maaltijd.» Meer informatie vind je op www.hoevepicknick.be. (BLI)

2 EEN CLUSTERBELEID ONTWIKKELEN

Om de competitiviteit van de West-Vlaamse economie te stimuleren, wordt een clusterbeleid ontwikkeld.

Het provinciaal industrieel beleid vormt een basispijler binnen West Deal, het economische transformatieplan voor West-Vlaanderen. Als sterkst geïndustrialiseerde regio van Vlaanderen is de uitbouw van een dergelijk beleid een must om een reëel ondernemingsversterkend beleid te kunnen voeren.

Dit industrieel beleid richt zich naar die clusters waarin West-Vlaanderen nationaal en internationaal excelleert: Nieuwe Materialen, Voeding, Blue Energy en Mechatronica & Machinebouw. Voor elke cluster werd een Fabriek voor de Toekomst (FvT) opgericht.

Onderstaand vindt u de activiteiten per cluster/FvT opgelijst.

Overkoepelend: het event 'Sectoroverschrijdende samenwerking loont voor bedrijven'.

Sectoroverschrijdende samenwerking loont voor bedrijven

De POM West-Vlaanderen zorgt voor innovatieve kruisbestuiving tussen bedrijven uit diverse sectoren

Talrijke opportuniteiten voor West-Vlaamse bedrijven om sectoroverschrijdend samen te werken, zijn nog onvoldoende gekend. De POM West-Vlaanderen wil de bedrijven hierover informeren en ze stimuleren om voordeel te halen uit sectoroverschrijdende samenwerking.

Tijdens het event 'Samenwerking met andere topsectoren loont' op 21 mei in Roeselare, inspireerden Sioen Textiles en DotOcean met hun getuigenissen over de resultaten van sectoroverschrijdend samenwerken.

De POM West-Vlaanderen maakte voor elk van de vier Fabrieken voor de Toekomst (Nieuwe Materialen, Voeding, Blue Energy en Mechatronica & Machinebouw), een roadmap of actieplan op met het oog op de verdere ontwikkeling van het industriële weefsel. Voor elke cluster werden de thema's met het meeste potentieel tot kruisbestuiving tussen verschillende sectoren gedetecteerd.

Op de foto van links naar rechts: Bert Groenendaal, projectcoördinator R&D Sioen, gedeputeerde Jean de Bethune en Koen Geirnaert, managing director DotOcean.

Om deze opportuniteiten van crosssectorale samenwerking te laten ontwikkelen tot effectieve business voor de West-Vlaamse bedrijven, organiseerde de POM West-Vlaanderen het event 'Samenwerking met andere topsectoren loont' op 21 mei in het Vlaams Huis van de Voeding in Roeselare. Bedrijven werden er geïnformeerd en uitgenodigd om hun interesse kenbaar te maken. Sioen Industries en DotOcean getuigden er over de innovaties, gerealiseerd door crosssectoraal samen te werken.

Sioen Industries, gekend van de productie van technisch textiel, werkte samen met een multidisciplinair team van experts uit zes kmo's en vier onderzoeksinstellingen in het Europees onderzoeksproject AT SEA. Scheikundigen, materiaalexperten, textielingenieurs (coating textiel, mariene netten en touwen), biologen (zeeflora), mariene ingenieurs en onderwateronderhoudstechnici bundelden in dit project hun expertise. De samenwerking resulteerde in de ontwikkeling van een tweedimensionaal textiel voor de kweek van zeewier. De opbrengst hiervan is beduidend hoger dan de opbrengst van de kweek van zeewier op touwen. Daarnaast werden testen uitgevoerd om het zeewier machinaal te oogsten. De samenwerking leidde ook tot de oprichting van een nieuw bedrijf, met participatie van acht van de elf partners, dat een totaalconcept aanbiedt met onder meer de ontwikkeling van textiel, het enten van zeewierplantjes, ...

DotOcean ontwikkelt en vermarkt hoogtechnologische meetinstrumenten voor de offshore-industrie. Het bedrijf demonstreerde hoe het profiel van waterbodems met priksondes in kaart kan gebracht worden. In nauwe samenwerking met zowel de eindklant als de leverancier van de sondes, werd een snelle en objectieve meettechniek ontwikkeld om de dikte van de sliblaag van rivieren te meten. Het meten van sliblagen werkt kostenreducerend omdat verdere baggerwerken efficiënter uitgevoerd kunnen worden.

Een nieuwe uitdaging is de ontwikkeling van een autonoom (zonder bemanning en computergestuurd) vaartuig. Dit vaartuig kan bijvoorbeeld in de vaargeul van havens opereren om de diepte van de waterbodem te meten. Aan de hand van deze metingen kan men bepalen waar er gebaggerd moet worden. Voor dit project werkt DotOcean crosssectoraal samen met diverse firma's, waaronder Barco.

Naast deze bedrijfsgetuigenissen werden tijdens het event de thema's met potentieel tot kruisbestuiving tussen sectoren toegelicht, zoals voedselproductie op zee, virtual reality in de machinebouw, het ontwikkelen van biogebaseerde materialen en plastics vanuit windenergie, design for recycle, 3D-printen voor voeding, het toepassen van micro-elektronica voor ouderenzorg, ... Deze opportuniteiten zijn nog onvoldoende gekend bij de bedrijven. "Door het kopiëren, vertalen of combineren van bepaalde technieken of methoden uit andere sectoren kunnen nieuwe innovaties ontstaan.", verduidelijkte gedeputeerde Jean de Bethune. "Dit zorgt ervoor dat onze industrie een essentiële actor blijft in onze economie, als broeihaard voor nieuwe ontwikkelingen die elk op hun beurt nieuwe business genereren."

Met het strategische economische beleidsplan West Deal blijft de Provincie investeren in de industrie als motor voor de West-Vlaamse economie. Speerpunt van West Deal zijn de Fabrieken voor de Toekomst (clusters), een bundeling van krachten en expertise om gezamenlijk werk te maken van strategische domeinen waarmee de clusters zich kunnen versterken op vlak van onderzoek, opleiding, infrastructuur, kmo-dienstverlening en branding. De roadmaps (actieplannen) per cluster zijn een nieuwe stap in de uitrol van de werking rond de clusters.

Op www.fabriekenvoordetoekomst.be vindt u voor elke cluster de roadmap met een overzicht van de gedetecteerde trends, visiebepaling 2030 en de sectoroverschrijdende thema's.

2.1 Fabrieken voor de Toekomst: een toekomst voor de industrie

Fabriek voor de Toekomst: Nieuwe Materialen

Een greep uit de acties

- Organisatie (in samenwerking met TUA West) van het kick-offevent Design with Flexible materials (30 april)
- Voorstelling Roadmaps Fabrieken voor de Toekomst (21 mei)
- Deelname aan de Open Bedrijvendag (4 oktober)
- Organisatie (in samenwerking met TUA West) van het kick-offevent Plastic Fantastic Challenge (18 november)
- Voorbereiding tour (2016) 'De maakindustrie in West-Vlaanderen (sector Nieuwe Materialen en textiel)' in samenwerking met Fedustria, voorbereiding Innovatiekamp 2016
- Opleidingen van VKC-CTB en SBM rond kunststoffen in samenwerking met Academie voor de Toekomst, Tofam West-Vlaanderen, PlastIQ en Cobot: 107 cursisten gespreid over 16 verschillende opleidingen
- 3D-printing voor de maakindustrie: seminarie van vier sessies in samenwerking met Academie voor de Toekomst, Sirris, VIVES en SBM: 13 deelnemers

Open Bedrijvendag

Tijdens de Open Bedrijvendag op 4 oktober, werd de cluster 'Nieuwe Materialen' van de Fabriek voor de Toekomst voor het eerst opengesteld voor het grote publiek. De experts van het kenniscentrum VKC-Centexbel demonstreerden hun machines en testapparatuur in de productiehal en het laboratorium. De Academie voor de Toekomst gaf uitleg bij het opleidingsaanbod in de sector "Nieuwe Materialen".

Kick-offevent Plastic Fantastic Challenge

Enviu en Impact Hub lanceren de Plastic Fantastic Challenge in Europa. De kick-offevenementen hadden plaats in Rotterdam, München, Athene, Londen, Stockholm, Boekarest **en ook in Kortrijk**. Dit was het startsignaal voor de zoektocht naar innovatieve concepten die de hoeveelheid kunststof verpakkingsafval helpen verminderen.

De Plastic Fantastic Challenge richt zich op jonge ondernemers, afgestudeerden, experts en professionals. Iedereen met goede ideeën was welkom. Rond de beste ideeën werden teams gevormd. Tot aan maart 2016 werkten de teams de ideeën uit tot uitvoerbare bedrijfsplannen. De inzenders van de beste ideeën winnen een intensieve, driedaagse bootcamp op een centrale locatie in Europa.

Samen met VKC-Centexbel en TUA West werd een inspirerende brainstormsessie georganiseerd voor bedrijven en alle geïnteresseerden binnen het hoger onderwijs in West-Vlaanderen.

Fabriek voor de Toekomst: Voeding

Een greep uit de acties

- Roadshows bij kennisinstellingen KULAK, VIVES, ILVO Food Pilot, Inagro en Huis van de Voeding (Roeselare)
- Beursbezoeken IFE Londen en Anuga Keulen (13 oktober): West-Vlaamse kmo's maken kennis met internationale productinnovaties in voeding
- **Flanders' FOOD opent antenne in het Vlaams Huis van de Voeding in Roeselare (27 maart)**
- Opleiding 'Hygiënisch ontwerp van machines voor voedingstoepassingen' (3, 10 en 17 maart)
- Opleiding Productiemedewerker (16 deelnemers) en opleiding Verpakkingsoperator (5 deelnemers)
- Dag van de productontwikkelaar in samenwerking met Academie voor de Toekomst, SBM, de POM, VIVES en Flanders' FOOD, en opstart opleiding 'Productontwikkelaar in de voedingsindustrie' (1 december)
- West-Vlaamse dagen in Milaan Xpo (1 en 2 oktober)
- Opening Week van de Smaak in het Huis van de Voeding in Roeselare (11 en 12 november)
- Job- en opleidingsbeurs Food@Work LIVE (20 oktober)
- B2B Insectenkwekers - sector mechatronica (8 mei)

Flanders' FOOD opent antenne in Vlaams Huis van de Voeding in Roeselare

Kennis en expertise vlot in bereik van West-Vlaamse kmo

Met een rechtstreekse tewerkstelling van ongeveer 16.000 werknemers (of zo'n 27,4% van het aantal loontrekkenden in de totale Vlaamse voedingsindustrie) is de voedingsindustrie uitgegroeid tot de grootste industriële cluster in West-Vlaanderen. Om deze cluster verder te ondersteunen, bundelden de POM West-Vlaanderen en Flanders' FOOD, het innovatieplatform voor de Vlaamse agrovoedingsindustrie, hun krachten in een formeel samenwerkingsakkoord. Met een West-Vlaamse antenne in het Vlaams Huis van de Voeding in Roeselare wil Flanders' FOOD kennis en expertise vlotter naar de West-Vlaamse agrovoedingsindustrie brengen.

Als innovatieplatform voor de agrovoedingsindustrie is Flanders' FOOD een basispartner van de POM West-Vlaanderen in de Fabriek voor de Toekomst Voeding.

Met de antenne in Roeselare, krijgt Flanders' FOOD beter voeling met de West-Vlaamse kmo. Hierdoor kan Flanders' FOOD de kmo beter toeleiden naar en begeleiden bij innovatietrajecten. Verder zal Flanders' FOOD de resultaten uit collectieve studies vertalen op maat van de West-Vlaamse kmo. "De drempel tot wetenschappelijke en technologische kennis wordt hiermee serieus verlaagd.", stelt Jean de Bethune, voorzitter van de POM West-Vlaanderen. "Het is net die kennis, die voor kleinere kmo's vaak moeilijk toegankelijk is, die de innovatieslagkracht van onze voedingsindustrie ook in de toekomst garandeert."

Met een toegevoegde waarde van ongeveer 1,2 miljard euro (cijfers 2012), een rechtstreekse tewerkstelling van ongeveer 16.000 werknemers (of zo'n 27,4% van het aantal loontrekkenden in de totale Vlaamse voedingsindustrie) is de voedingsindustrie uitgegroeid tot de grootste industriële cluster in West-Vlaanderen. In de provincie waren eind 2013 meer dan 1.400 bedrijven, van kmo's tot grote multinationals, actief in de voedingssector. 24,1% van alle industriële vacatures die de VDAB in 2013 ontving, was bestemd voor de voedingssector. Met 27,6% van alle beschikbare vacatures uit de Vlaamse voedingssector scoort West-Vlaanderen heel goed.

Job- en opleidingsbeurs Food@Work LIVE

Op dinsdag 20 oktober 2015 had de jobhappening Food@Work LIVE voor de tweede maal plaats in het Vlaams Huis van de Voeding in Roeselare. Meer dan honderd vacatures van bedrijven uit de voedingsindustrie op de jobmarkt werden voorgesteld.

150 werkzoekenden en 148 leerlingen van twaalf scholen (waarvan 37% uit technische richtingen), kregen de kans om kennis te maken met de veelzijdigheid aan functies in voedingsbedrijven.

14 West-Vlaamse voedingsbedrijven en tien interimkantoren, gespecialiseerd in FOOD, en het Vormingsfonds voor uitzendkrachten (VFU) stelden de vacatures in de voedingsindustrie voor.

Uniek waren de twaalf workshops rond thema's als kwaliteitstesten, voedselveiligheid en werken in een verpakkings- en productieomgeving.

(Zie ook hoofdstuk 'Sociale modernisering in West-Vlaanderen' - Academie voor de Toekomst).

www.foodatworklive.be

8 Bedrijfsleven 7 10 april 2015

REPORTAGE

POM West-Vlaanderen en Flanders' Food ondertekenen samenwerkingsakkoord

Het innovatieplatform voor de Vlaamse agrovoedingsindustrie Flanders' Food opent een antenne in het Vlaams Huis van de Voeding te Roeselare. De bedoeling van het initiatief is om de beschikbare kennis en expertise vlotter naar de West-Vlaamse agrovoedingsindustrie te brengen.

INNOVATIE MOET WEST-VLAAMSE VOEDINGSINDUSTRIE MEER SLAGKRACHT GEVEN

Innovatie associëren we in de eerste plaats met hoogtechnologische sectoren, maar ook in een klassieke branche als de voeding is innovatie cruciaal om te overleven. "De hoge administratie- en loonlasten en de dure energieprijzen zijn belangrijke handicaps voor onze West-Vlaamse voedingsbedrijven. Om daaraan het hoofd te kunnen bieden, is innovatie cruciaal. Anders dreigen we veel welvaart in onze regio te verliezen", legt gedeputeerde van Economie Jean de Bethune de vinger op de wonde.

Met een toegevoegde waarde van ongeveer 1,2 miljard euro en een rechtstreekse tewerkstelling van bijna 16.000 werknemers (telkens cijfers van 2012) is de voedingsindustrie uitgegroeid tot de grootste industriële cluster in West-Vlaanderen. Alles samen gaat het om meer dan 1.400 bedrijven: van grote multinationals als Westvlees, Veurne Snack Foods, Yvo, Alpro en Ardovries tot dynamische kmo's.

Net voor die laatste groep is de antenne van Flanders' Food in het Vlaams Huis van de Voeding niet onbelangrijk. "De drempel tot zowel de wetenschappelijke als de technologische kennis is voor veel bedrijven vaak te hoog en dat geldt des te meer voor kmo's", weet Erwin Lamot, algemeen directeur van Flanders' Food, uit ervaring. "De bedrijfsleiders weten niet altijd welke instanties er allemaal tot hun beschikking staan. Door

STEFAN MATTON, PAUL SULMON, JEAN DE BETHUNE, CLAIRE BOSCH EN ERWIN LAMOT

"DE DREMPEL TOT ZOWEL DE WETENSCHAPPELIJKE ALS DE TECHNOLOGISCHE KENNIS IS VOOR VEEL BEDRIJVEN VAAK TE HOOG EN DAT GELDT DES TE MEER VOOR KMO'S."

onze aanwezigheid in het hart van de West-Vlaamse voedingsindustrie hopen we dichterbij die bedrijven te komen. Ook voor ons is dat overigens belangrijk want zo leren we de behoeften van die bedrijven beter kennen en kunnen we onze dienstverlening beter op hen afstemmen."

Ook Jean de Bethune onderstreept het belang van de nabijheid. "Uit een OESO-rapport blijkt dat drie vierde van de innovaties ontstaan door spontane ontmoetingen. Door alle kennis en expertise in het Vlaams Huis van de Voeding te concentreren en door frequente contacten te stimuleren, hopen we onze bedrijven te helpen op de weg naar innovatie. We kunnen het niet in hun plaats doen, we

kunnen alleen maar de ideale omgevingsfactoren creëren."

De samenwerking tussen POM West-Vlaanderen en Flanders' Food is zeker niet nieuw want beiden zijn al langer partner in de Fabrik voor de Toekomst Voeding. "Met dit initiatief krijgt die samenwerking nu een concreet karakter", zegt Erwin Lamot. "We gaan onderzoeksprojecten van en voor bedrijven initiëren en coördineren. Daarnaast zullen we studiedagen organiseren waarbij we de wereldwijde kennis naar onze kmo's willen brengen. Ten slotte moeten onze kmo's veel meer naar buiten komen en om die stap te helpen zetten, zullen we inzetten op netwerkmomenten." (DVT - Foto Hol)

Pralibel toont de weg

Vorig jaar bracht Pralibel de innovatieve Bloompraline op de markt. Het meesterwerkje van de artisanale chocoladefabrikant uit Vichte was het eindresultaat van een ontwikkelingstraject dat meer dan anderhalf jaar duurde. De praline is opgebouwd uit een fruitige, meeriagige ganache in een cup van donkere chocolade. Vier puntige bloemblaadjes gemaakt van een fruitfilm van pectine voegen een uniek visueel aspect toe.

Directeur Paul Sulmon ging voor de ontwikkeling van de Bloompraline in zee met Food Pilot uit Melle, het applicatie- en analysecentrum van Flanders' Food en ILVO. "Een dergelijk traject kan

een kmo niet op eigen houtje tot een goed einde brengen", geeft hij toe. "Dankzij de samenwerking hebben we nu een stapje voor op de concurrentie. Op internationale beurzen hebben we heel wat bekijks, zelfs van multinationals zoals Nestlé."

De samenwerking smaakt duidelijk naar meer bij Paul Sulmon want intussen zit er al een tweede ontwikkelingsproject in de pijplijn. Het laatste boekjaar sloot Pralibel af met een omzet van bijna 12 miljoen euro, tegen 2017 mikt de bedrijfsleiding de kaap van 20 miljoen euro te ronden. Zowat 80% van de omzet gaat naar het buitenland. (DVT - Foto Hol)

Fabriek voor de Toekomst: Blue Energy

Een greep uit de acties

- Toelichting regionale roadmaps in samenwerking met TUA West (21 mei)
- Start postacademische opleiding Offshore Windenergie in samenwerking met TUA West
- Seminarie Offshore windenergie (4 juni)
- Organisatie event in samenwerking met Prebes (9 juni)
- Bezoek EMEC (European Marine Energy Centre), Schotland (2 tot 4 september)
- Deelname aan de Vlaamse Havendag (20 september)
- Call voor innovatieve ideeën in de sector blue energy: Quick Wins FvT Blue Energy (september)
- B2B Offshore Energy - Vlaamse bedrijven werken in de toekomst nog meer samen rond Offshore Energy (16 oktober) (zie ook 3.2 Samenwerking Flanders' Maritime Cluster)
- Opleiding 'Inleiding technici voor de on- en offshore windsector': vijf lessen voor de onderhoudstechniker in spe: 35 deelnemers in samenwerking met Academie voor de Toekomst, SBM, GreenBridge en de offshore windsector (april-mei 2015)

Bezoek EMEC (European Marine Energy Centre)

Van 2 tot 4 september 2015 organiseerde de POM West-Vlaanderen een werkbezoek aan Schotland met een delegatie vanuit de Fabriek voor de Toekomst Blue Energy. Schotland is, net zoals West-Vlaanderen, een regio die heel wat potentieel ziet in energieopwekking op zee. Ook in Schotland wordt hiervoor door overheid, privé en onderwijs nauw samengewerkt.

In Orkney werd een bezoek gebracht aan de faciliteiten van EMEC (European Marine Energy Centre), het vermaarde testcentrum voor testen op zee op het vlak van golf- en getijdenenergie. Met het oog op de ambities vanuit de Fabriek voor de Toekomst Blue Energy om ook voor de Belgische kust testfaciliteiten te realiseren werd stilgestaan bij het opzet, de financiering en de strategiebepaling van EMEC, alsook bij de rol en de engagementen van de verschillende betrokken partners zoals de regionale overheden en ontwikkelingsmaatschappijen. Tot slot werden ook een aantal pistes besproken voor transnationale samenwerking rond golf- en getijdenenergie binnen het kader van Europese projecten. Ondertussen zijn de eerste samenwerkingen effectief ook opgestart (Interreg project MET-CERTIFIED, betrokkenheid vanuit West-Vlaanderen bij het ENSEA-netwerk, Ocean Energy Europe, ...).

Aansluitend op het bezoek aan EMEC werd in Edinburgh een meeting georganiseerd met vertegenwoordigers van Scottish Enterprise om niet alleen op het vlak van blue energy, maar ook voor de andere speerpuntsectoren na te gaan welke kansen voor samenwerking aanwezig zijn.

Start postacademische opleiding Offshore Windenergie

Een succesvolle ontwikkeling van de West-Vlaamse offshore windenergiesector zal afhankelijk zijn van de beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel en bijgevolg van de beschikbaarheid van gespecialiseerde en toepassingsgerichte opleidingen. Om deze redenen organiseerden KU Leuven, en UGent met hun West-Vlaamse campussen vanaf het academiejaar (2015-2016) een permanente vorming die op postacademisch niveau het domein van de offshore windenergie uitdiept. Deze opleiding is de eerste permanente vorming over offshore windenergie die zowel een academisch niveau van kennis als een praktijkgerichte opleiding bij elkaar brengt. Het omvat zowel technische en economische aspecten als risicomanagement en regelgeving.

Eén van de nieuwe modules handelt over de integratie van windenergie in het elektrische net. In deze module wordt de deelnemer ingeleid in de verschillende elektrische netten, het vermogensevenwicht in het net, de nood aan opslag van energie, het gebruik van offshore DC-netten en het leggen van onderzeese kabels.

De opleiding kadert binnen de Technische Universitaire Alliantie voor economische transformatie van West-Vlaanderen (TUA West). TUA West is een associatieoverschrijdende samenwerking voor de versterking van het hoger onderwijs en onderzoek in West-Vlaanderen; dit is een cruciale onderbouw voor de transformatie naar een kennisgedreven economie.

www.fabriekenvoordetoekomst.be/vormingwind

De POM West-Vlaanderen lanceert call voor innovatieve ideeën in de sector blue energy

De POM West-Vlaanderen wil de veelbelovende sector blue energy een duw in de rug geven door samenwerking tussen bedrijven te stimuleren met het oog op innovatie. Bedrijven kunnen voor concrete projecten die innovatieve ideeën tot valorisatie willen brengen een steunbedrag tot 25.000 euro verkrijgen via de call "Quick Wins FvT Blue Energy".

De POM West-Vlaanderen zet met de Fabrieken voor de Toekomst in op de sectoren waarin West-Vlaanderen excelleert. Naast Voeding, Nieuwe Materialen en Mechatronica & Machinebouw liggen er met de offshore windenergiesector heel wat kansen op zee voor economische groei in West-Vlaanderen. De komende jaren zullen bijkomende nieuwe windmolenparken voor de Belgische kust gebouwd worden. Alle windmolenparken, uiteindelijk acht in totaal, zullen heel wat werkgelegenheid creëren en bieden tegelijk ook interessante opportuniteiten voor West-Vlaamse bedrijven.

"We willen samenwerking tussen bedrijven uit deze cluster stimuleren met het oog op innovatie.", vertelt gedeputeerde voor Economie, Jean de Bethune. "Met de call 'Quick Wins' zullen een aantal praktijkgerichte innovatieve samenwerkingsprojecten gesteund worden."

Aan de projectaanvraag werden een aantal voorwaarden gekoppeld. Zo moest de uitwerking van het product, de technologie of dienst gerelateerd zijn aan offshore windenergie of golf- en getijdenenergie en een concreet resultaat moest binnen het jaar haalbaar zijn. Een samenwerking tussen minimum twee onafhankelijke bedrijven waarvan minstens één van beide een kmo is en minstens één van beide in West-Vlaanderen gevestigd is, was eveneens noodzakelijk.

Fabriek voor de Toekomst: Mechatronica & Machinebouw

Een greep uit de acties

- Uniek toptechnologiecentrum Mechatronica in West-Vlaanderen in de maak (11 februari)
- Toelichting regionale roadmaps (21 mei)

Uniek toptechnologiecentrum Mechatronica in West-Vlaanderen in de maak

De POM West-Vlaanderen en Sirris, het collectief centrum van de Belgische technologische industrie, concreetiseerden in 2015 hun plannen voor een gezamenlijk initiatief met de industrie en universiteiten in West-Vlaanderen rond Mechatronica & Machinebouw (M&M): de uitbouw van een technologiecentrum, met onder meer een provinciale inplanting van Sirris in West-Vlaanderen.

‘Bijna een kwart van de Vlaamse industriële werking wordt gegenereerd door West-Vlaamse ondernemingen. Met meer dan een kwart van de tewerkstelling in de metaalverwerkende sector en zelfs meer dan 40 procent van de Vlaamse tewerkstelling in mechatronica neemt deze cluster een belangrijke plaats in. De ontwikkeling van een technologiecentrum dicht bij deze bedrijven was dan ook onontbeerlijk.’

Een technologiecentrum met drie pijlers

Het applicatielabo is de eerste pijler van het West-Vlaamse Mechatronica- & Machinebouwcentrum. Naast dit labo in associatie met UGent Campus Kortrijk, is een tweede labo gepland dat zich toelegt op de digitale knowhow van Howest, de Hogeschool West-Vlaanderen. In Brugge komt er ten slotte een derde R&D-pijler die voortbouwt op de jarenlange activiteiten aan de Technologicampus van KU Leuven. In totaal investeren de sector, de overheid en de kennisinstellingen 4,5 miljoen euro in het driedelig technologiecentrum Mechatronica & Machinebouw.

Sirris in West-Vlaanderen

Samen met de POM voerde Sirris begin 2015 een onderzoek uit naar de vraaggedreven focus voor een M&M-centrum.

Jean de Bethune (godopuitorde) en Herman Dierckx (managing director Sirris). (Foto Lian)

Fabriek van de Toekomst voor machinebouw

WEVELGEM • De Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij (POM) West-Vlaanderen en Sirris, collectief centrum voor de Belgische technologische Industrie richten in het najaar 2015 in West-Vlaanderen een toptechnologiecentrum op. Het centrum wordt het expertisehart van de nieuwe Fabriek van de Toekomst Machinebouw en Mechatronica.

Twee jaar geleden koos de provincie West-Vlaanderen bij het opstellen van het eigen economisch beleidsplan West Deal er resoluut voor om te blijven investeren in de industrie als motor van de West-Vlaamse economie. Het speerpunt van West Deal zijn de Fabrieken van de Toekomst of clusters waarin krachten en expertise gebundeld worden om samen werk te maken van onderzoek, opleiding, infrastructuur, KMO-diensterlening en branding.

NOODZAAK

Uit een studie van Econopolis bleek dat nieuwe materialen, voeding en blue energy de sectoren zijn waarin West-Vlaanderen eruit springt. Machinebouw en Mechatronica (M&M) waren aanvankelijk aanzien als een horizontale pijler die noodzakelijk is voor de ontwikkeling van

“Het ligt nog niet vast waar in de provincie het nieuwe centrum komt”

de andere clusters. Ondertussen is echter gebleken dat er ook nood is aan een vierde volwaardige cluster met machinebouw en mechatronica als thema's. Halfweg 2014 werd dan ook beslist om de Fabriek van de Toekomst M&M op te zetten.

TECHNOLOGIECENTRUM

M&M heeft als sector niet alleen een grote maatschappelijke waarde. Ik wils er hier graag op dat we in de provincie West-Vlaanderen verscheidene grote

maak ook heel wat kleinere bedrijven hebben die zich met machinebouw bezig houden. We botten echter in de ontwikkeling van de drie verticale Fabrieken van de Toekomst vaak op de scheidslijn met de vierde cluster. Elk van die andere sectoren bleek ook nood te hebben aan nieuwe machines”, geeft gedeputeerde Jean de Bethune mee.

INDUSTRIE 4.0

De POM en Sirris kozen na onderzoek voor Industrie 4.0 als focusdomein voor een nieuw en toekomstgericht technologiecentrum. In een eerste fase zal een leider aangesteld worden die een businessplan moet opstellen. Hij of zij krijgt de kans om een team van experts aan te spreken.

“Het is de bedoeling dat ze nauw gaan samenwerken met de bedrijven om enerzijds op lange termijn nieuwe machines en technieken te gaan ontwikkelen maar om anderzijds ook op korte termijn problemen op te lossen.” De POM en Sirris trekken voor de eerste drie jaar 4 miljoen euro uit. Het ligt nog niet vast waar in de provincie het centrum gevestigd zal worden. (CR)

Vanuit de concrete vraag van topbedrijven uit de sector, zoals Picanol, Van de Wiele, CNH, Bombardier, LVD, ... werd de dubbele nood, waar het initiatief op inspeelt, vastgesteld: de nood aan toponderzoek op academisch niveau en de nood aan het ingang laten vinden van bestaande nieuwe technologieën in het dichte kmo-weefsel van West-Vlaanderen. Heel vaak zijn dit toeleveranciers van de topondernemingen. Deze laatste hebben er dus ook baat bij dat hun volledige waardeketen op hoogtechnologisch niveau staat.

Binnen de globale visie van Industrie 4.0 is de koppeling tussen reële en virtuele realiteit niet weg te denken. Ze biedt tal van mogelijkheden, zowel product- als procesmatig. Mogelijkheden die de West-Vlaamse industrie, als ze er afdoende snel op inspeelt en ook daarin top is, opnieuw een voorsprong biedt ten opzichte van andere industriële regio's in de wereld. Deze conclusie is geïnspireerd door de topbedrijven en geënt op de onderzoeksdomeinen in de schoot van de universiteiten van Gent en Leuven en de West-Vlaamse hogescholen VIVES en Howest.

Voor Sirris een uitgelezen moment om ook in de nabijheid van de West-Vlaamse ondernemingen actief te zijn en de kmo's van nabij te helpen. De technologieapplicaties moeten voor alle Belgische bedrijven beschikbaar zijn. Sirris stelt een ploeg van tien mensen tewerk in West-Vlaanderen.

www.fabriekenvoordetoeekomst.be

Zorgeconomie

In 2015 werd gestart met de voorbereiding om de cluster rond zorgeconomie uit te bouwen tot een vijfde Fabriek voor de Toekomst.

Een greep uit de acties

- Event Zorgeconomie Verbindt (26 februari)
- Inspiratieforum Koen Kas (21 oktober)
- Medische delegatie uit de Chinese provincie Zhejiang bezoekt enkele bedrijven, ziekenhuizen en de KULAK (november)
- Roadshows: Communicatie & Interactie (22 oktober), Slim textiel & assistieve producten (26 november), Voeding & gezondheid (10 december)
- Deelname aan Dag van de Productontwikkeling (Syntra West) (3 december)

Zorgeconomie Verbindt

Op 26 februari werd tijdens het event 'Zorgeconomie Verbindt' het samenwerkingsprotocol tussen de POM West-Vlaanderen, iMinds, Voka West-Vlaanderen, Trefpunt Zorg, het Innovatiecentrum West-Vlaanderen en het Microsoft Innovation Center ondertekend. Met het akkoord wil men de krachten bundelen en een uniform actieplan voor West-Vlaanderen ontwikkelen als antwoord op de toenemende vergrijzing.

West-Vlaanderen heeft behalve de algemene toenemende zorgvraag ook te kampen met specifieke problemen. Door de aantrekkingskracht van de kustregio op senioren kent West-Vlaanderen een versnelde vergrijzing en een stijgende zorgvraag. Daardoor is West-Vlaanderen ook een uitstekende biotoop voor innovaties in de zorgsector en daaruit voortvloeiende economische en technologische ontwikkelingen.

West-Vlaanderen is niet alleen koploper op het gebied van vergrijzing, de provincie heeft ook de grootste daling van de beroepsactieve bevolking. In West Deal, het economische transformatieplan van en voor West-Vlaanderen, wordt daarom gefocust op de uitbouw van een volwaardig beleid op gebied van zorgeconomie. Het samenbrengen van ondernemingen, zorgactoren en kennisinstellingen, om duurzame oplossingen te creëren en tegelijk nieuwe business te genereren, is essentieel om een passend antwoord te geven aan de uitdagingen van morgen binnen de zorgeconomie.

De POM West-Vlaanderen speelt een verbindende rol in dit verhaal. De krachtenbundeling heeft een duidelijk doel: een kwalitatieve zorg in een duurzaam model ontwikkelen, door gebruik te maken van de technologische innovaties van de bedrijven en de expertise van de universiteiten en hogescholen. Na de opmaak van een globale strategie is het nu zaak om gezamenlijk uitvoering te geven aan het actieplan.

www.zorgeconomie.be

De zorgsector zal de komende jaren fors groeien. (Foto a: SB)

Zorgsector is een witte reus in onze provincie

BRUGGE De hele zorgsector in onze provincie telt 52.000 arbeidsplaatsen. Dat is maar iets minder dan de metaal-, voedings- en textielsector samen. Dat heeft 'West-Vlaanderen werkt' van het Kenniscentrum Economie van de provincie uitgerekend.

In een themasummer over de zorgsector in West-Vlaanderen plaatst het West-Vlaams economisch tijdschrift de zorgsector onder de scanner. Veertig procent van de mensen die in de zorgsector werken, doen dat in een algemeen- of psychiatrisch ziekenhuis. Voor preventie en bij ziektefondsen zijn 29 procent mensen uit die branche aan de slag en 31 procent van hen werkt in zorg- en wooncentra. De spreiding van de tewerkstelling in onze provincie is voor de ziekenhuizen vooral geconcentreerd op de as Brugge-Roeselare-Kortrijk. Bij de woon- en zorgcentra valt naast diezelfde as ook de kuststreek op als drukke tewerkstellingsplaats.

TOELEVERINGSBEDRIJVEN

Belangrijke factor is de zorg economie is die van de toeleveranciers. De omzet die toeleveringsbedrijven leveren aan de zorg economie is de voorbije jaren met ruim 34 procent gegroeid. De belangrijkste bedrijven die aan de zorgsector leveren zijn

farmaceutische handelsondernemingen, zoals Arseus, Fagron en Aca Pharma uit Waregem, MEXT uit Roeselare en Ecop

Over 20 jaar telt onze provincie meer niet-beroepsactieve dan beroepsactieve mensen

har uit Oostkamp. Maar ook bedrijven als Televic Healthcare uit Izegem of Bekeert Textiles uit Waregem en Moments Furniture uit Ingelmunster komen in een van de top 5-rangschikkingen voor. De grote uitdaging voor de hele sector is natuurlijk de vergrijzing. Onze provincie is koploper op dat vlak: in 2030 bijvoorbeeld zal bijna één derde van de bevolking aan de kust ouder zijn dan 65 jaar.

Daarnaast is er de dalende beroepsactieve bevolking. Per 100 mensen die aan het werk zijn of die voor werk in aanmerking komen, zijn er in onze provincie 73 bewoners die buiten de beroepsactieve groep vallen. Dat is flink wat meer dan het gemiddelde (68 op 100) in Vlaanderen. Over 20 jaar – in 2036 om precies te zijn – zal West-Vlaanderen meer niet-beroepsactieve mensen tellen dan beroepsactieven. Dat rekende 'West-Vlaanderen Werkt' na.

KWALITEITZORG

Maar er is meer. Belsalve een toename in getal is er ook een groeiende vraag naar kwaliteit in de zorgverlening. In woon- en zorgcentra zullen nog meer dan nu mensen met specifieke noden worden opgevangen en dat heeft voor gevolg dat er ook meer nood zal zijn aan gespecialiseerde zorg.

Niet alleen de vergrijzing baart extra zorg, er is ook een toename van de zogenoemde welvaartsziekten: stress, eetgewoontes, burn-outs... Voor dat soort van ziektes speelt preventie een grote rol. Het belang van die preventieve zorg zal alleen maar toenemen.

De mogelijkheden van de techniek en van de wetenschap om het leven en de zorg te verbeteren groeien.

3 WEST-VLAAMSE KENNISCENTRA ONDERSTEUNEN EN VERANKEREN

De POM West-Vlaanderen ondersteunt kenniscentra, clusterorganisaties en andere structuren die relevant zijn voor de West-Vlaamse economische speerpunten zoals Vlakwa, Flanders' Maritime Cluster, INNOS, ...

3.1 Samenwerking Flanders Inshape en Vlakwa

Flanders Inshape

FIS heeft als opdracht het designproces binnen innovatie bij de Vlaamse industrie te professionaliseren. Hiervoor ontwikkelt FIS samen met onderzoekspartners praktische kennis en tools met als doel deze te verspreiden naar de doelgroep: ondernemingen uit de industriële sectoren, in hoofdzaak kmo's, ...

In het kader van de hervorming van het Vlaams innovatiebeleid is Flanders Inshape in 2015 een competence center van Antwerp Management School geworden. Het doel van de organisatie blijft hetzelfde: bedrijven helpen bij het streven naar een betere klantenbeleving en sterkere bedrijfsresultaten door het mixen van kennis, tools en vakmanschap. De tewerkstelling in West-Vlaanderen blijft behouden.

Vlakwa

Vlakwa is een Vlaamse vzw met als doelstelling vraaggedreven oplossingen aan te reiken voor de Vlaamse waterproblematiek en de Vlaamse waterkennis en -kunde te valoriseren. De POM West-Vlaanderen verleende in 2015 steun aan Vlakwa voor demonstratieprojecten.

Eind december 2015 heeft de Vlaamse Regering haar goedkeuring gehecht aan de opname van de activiteiten van het Vlaams Kenniscentrum Water (Vlakwa) in de VITO-werking. De inkanteling van Vlakwa in VITO zal een grotere efficiëntie en draagkracht creëren voor watertechnologie in Vlaanderen. VITO neemt de acht medewerkers van Vlakwa over, die in Kortrijk blijven werken.

3.2 Samenwerking Flanders' Maritime Cluster

Sinds de oprichting in 2009 ondersteunt de Provincie West-Vlaanderen via de POM de maritieme clusterorganisatie Flanders' Maritime Cluster (FMC), een netwerkorganisatie van mariene en maritieme bedrijven in Vlaanderen met ankerpunt in Oostende. Op vandaag telt deze cluster meer dan 120 leden-bedrijven.

Een greep uit de acties

- Klankbordgroep over geïntegreerde aquacultuur in het kader van het project AquaValue (27 januari)
- Themanamiddag 'Polymeren in maritieme toepassingen' (4 juni)
- Internationaal seminarie over aquacultuur en zeewierweek (2 juli)
- Voorstelling van AquaValue (projecten aquacultuur) aan het grote publiek op de Havendag (22 september)
- B2B-beurs 'Supply and Demand Opportunities Offshore Wind' (15 oktober)
- Event 'Klimaatverandering met focus op de kustverdediging' (12 november)

Geïntegreerde aquacultuur op zee

AquaValue

Aquacultuur is wereldwijd een sterk groeiende miljardenindustrie. Ook Vlaanderen beschikt over heel wat industriële en academische kennisspelers in de aquacultuurwaardeketen. Door de transitie van visserij en traditionele aquacultuur naar geïntegreerde aquacultuur, ontstaan grote businessopportuniteiten.

Hoofddoelstelling van het project AquaValue is het opstellen van een roadmap voor geïntegreerde aquacultuur voor Vlaanderen. Deze roadmap wil de implementatie van een nieuwe economische activiteit voor Vlaanderen faciliteren: het geïntegreerd kweken van meerdere aquatische soorten (schelp- en schaaldieren, vis, zeewier) op één locatie (nearshore en/of offshore).

De partners in het project, naast Flanders' Maritime Cluster, zijn: SIOEN Industries (coördinator), dotOcean, INVE Technologies, Brevisco, Colruyt Group, eCOAST, Dredging International (DEME), Pures, UGent en ILVO.

Het project, gesubsidieerd door het Agentschap Innoveren & Ondernemen, werd op 30 september 2015 beëindigd. Uit de roadmap voor geïntegreerde aquacultuur voor Vlaanderen komen vier pilootprojecten voort.

EnAlgae

Het project Energetic Algae (EnAlgae) zet in op de versnelde ontwikkeling en het gebruik van op algen gebaseerde biomassa- en bio-energie technologieën. Het betreft zowel microalgen als macroalgen (zeewier).

Het project mikt op een reductie van de CO₂-uitstoot en een afname van de Noordwest-Europese afhankelijkheid van niet-duurzame energiebronnen. Het project omvat drie werkpakketten:

- de creatie van een Noordwest-Europees netwerk van piloot- en demonstratiesites voor algen en zeewier en het verzamelen van technisch-economische informatie over deze pilots;
- onderzoek naar de economische valorisatie van algen, rekening houdend met technologische factoren, ruimtelijke planning, wetgeving en levenscyclusanalyse;
- ontwikkelen van een beslissingstool voor bedrijven, overheden en investeerders. Aan het project nemen 19 Europese partners en 13 waarnemers deel uit Frankrijk, België, Engeland, Duitsland, Ierland, Nederland, Zwitserland en Luxemburg.

Het project kadert in Interreg IV B - Noordwest-Europa en ontvangt cofinanciering van Vlaanderen en de Provincie West-Vlaanderen.

In 2015 werd de haalbaarheidsstudie naar de kweek van zeewier in het Belgisch deel van de Noordzee opgeleverd. De teelt van macroalgen of zeewier is een mogelijke toepassing van veelzijdig gebruik van windmolenparken.

Een internationale workshop in Vlaanderen over geïntegreerde marinecultuur (IMTA of integrated multi-trophic aquaculture) had plaats op 2 juli.

B2B-beurs ‘Supply and Demand Opportunities Offshore Wind’

Bijna 150 bedrijven actief in de maritieme en mariene sector verzamelden op 15 oktober in GreenBridge in Oostende voor de B2B-beurs ‘Supply and Demand Opportunities Offshore Wind’. De beurs met focus op offshore energy werd georganiseerd door GreenBridge, Flanders’ Maritime Cluster (FMC), Flanders Cleantech Association (FCA) en de POM West-Vlaanderen.

Een dertigtal bedrijven kregen de gelegenheid om voor het publiek hun beste ‘pitch’ ooit te brengen: wat zoek ik, wat bied ik?

De focus op offshore energy (wind-, getijde- en golfslagenergie) in West-Vlaanderen is logisch: de voorbije jaren werd de haven van Oostende uitgerust met state-of-the-artinfrastructuur die de bouw en het onderhoud van windmolenparken op zee mogelijk moet maken. Daarnaast broeden enkele bedrijven en onderzoeksinstituten op vernieuwende projecten op het vlak van getijden- en golfslagenergie, en was er de oproep “Quick Wins Blue Energy” die kortlopende en praktijkgerichte innovatieve samenwerkingsprojecten wil ondersteunen.

De maritieme clustervereniging FMC speelt op deze ontwikkelingen via gerichte acties in. Eén van de keynotesprekers die de pitches inleidde had een duidelijke boodschap: ook al stellen de windmolenparken voor onze kust maar een fractie voor van het totaal geïnstalleerde en geplande globale vermogen, Vlaamse bedrijven kunnen wel degelijk een rol opnemen in goed gekozen niches.

Eén van de opvallende aanbevelingen uit de Roadmap Blue Energy voor het jaar 2025 van de POM West-Vlaanderen is de specifieke rol op het vlak van herstellen (met levensduurverlenging) en het eventuele afbreken van windmolenparken die de Vlaamse kustregio, haar infrastructuur en de bedrijven kunnen innemen. De recyclage van windmolens kan baat hebben bij het ecosysteem van sterke bedrijven (ook kmo's) in de kunststofsector en meer bepaald wat de recyclage van composieten betreft. Er is een trend naar inbreiding wat dan weer nieuwe kansen zal geven aan mariene thema's (bijvoorbeeld aquacultuur tussen windmolens). Concepten als power-to-chemicals, zoals waterstof en methaan, moeten bestudeerd worden, en de rol van ICT wordt steeds belangrijker in de monitoring en het life cycle management van offshore windmolenparken.

Volgende bedrijven stonden in voor de pitchsessies: 24Sea, ADEDE, Advanced Shipbuilding, Cathie Associates, Cofely Fabricom, Condor Safety, dotOcean, G4S Belgium, Galva Power Group, GEOxyz, High Wind, IMDC, Jan De Nul, Manora Logistics, Nexans Network Solutions div. Euromold, OWA, OWI-Lab, Phibo Industries, Pinta Nieuwburg, Rebo, REM-B INDUPRO, Septentrio, Siemens Industry Software, Smulders, Subcon Europe, Survitec Group, Viking Life-Saving Equipment, Vinçotte, Witte Raven Advies, Zensor.

www.flanders-maritime-cluster.be

3.3 Cleantech-antenne West-Vlaanderen

I-Cleantech Vlaanderen vzw werd in 2012 officieel gelanceerd in GreenBridge Oostende. De vzw zal een katalysator zijn voor de ontwikkeling en de uitrol van schone technologieën in Vlaanderen met een open blik op de wereld.

Binnen I-Cleantech Vlaanderen vzw neemt de POM West-Vlaanderen de rol op van provinciale antenne. Binnen elke provincie worden 'speerpuntsectoren' naar voren geschoven.

De werking van de West-Vlaamse cleantech-antenne omvat een thematisch en een projectmatig luik in nauwe samenwerking met I-Cleantech Vlaanderen vzw (ICTV), inclusief een antennewerking over de vijf Vlaamse provincies. Daarnaast omvat de werking de opmaak van een programma en de uitvoering van bijhorende acties die structureel en lokaal verankerd met West-Vlaamse actoren uitgewerkt worden.

De cleantech-antenne West-Vlaanderen (CTA-West) is een breed en open partnerschap tussen de POM West-Vlaanderen, Agreon, GreenBridge, Vlakwa, Acasus en I-Cleantech Vlaanderen dat:

- cleantech-ideeën inventariseert en mee helpt ontwikkelen in samenwerking met bedrijven, kennisinstellingen en overheden;
- de implementatie van cleantech-trajecten en -oplossingen ondersteunt in de bedrijfsvoering als uitbreiding op de kernactiviteit van West-Vlaamse ondernemingen.

De cleantech-antenne West-Vlaanderen reikt oplossingen aan door implementatie van technologie (in samenwerking met kennisinstellingen), mobilisatie van financieringsmogelijkheden (publieke en private middelen) en organisatie van netwerking.

3.4 Samenwerking INNOS vzw

vzw INNOS - Innovation Center for Security werd opgericht in juli 2014. De POM West-Vlaanderen is structurele partner en zetelt in de raad van bestuur van INNOS.

In het hart van een triple-helixmodel, gericht op interactie tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijs & onderzoek, neemt INNOS een intermediaire rol op. INNOS brengt kennis en behoeften op het gebied van veiligheid en beveiliging samen.

In samenwerking met de POM werkte INNOS dit jaar onder andere rond integrale beveiliging voor kmo's, meer specifiek van hun bedrijf/bedrijventerrein en IT-beveiliging.

Zie: 'Hoofdstuk 3 West-Vlaanderen Ruimtelijk-Economisch'.

4 DUURZAME ECONOMIE IN WEST-VLAANDEREN STIMULEREN

4.1 Duurzaam ondernemen

De POM West-Vlaanderen begeleidt en stimuleert de West-Vlaamse bedrijven bij de uitwerking van een duurzaamheidsbeleid.

Sensibilisatieacties organiseren, ervaring uitwisselen en deelnemen aan netwerken Duurzaam Ondernemen, instrumenten ontwikkelen om het duurzaamheidsbeleid bij kmo's te ondersteunen, nieuwe projecten ontwikkelen, ... staan centraal in deze begeleiding.

Een greep uit de acties

- ESCO voor Fabrieken voor de Toekomst (ESCO4FvT)
- MOBILINNOVATION, innovatieve mobiliteit voor bus en truck (11 februari)
- **Academische zitting West-Vlaams Charter Duurzaam Ondernemen met de uitreiking van de MVO-award (17 juni)**
- Project Arbor: slotevent (18 juni) en resultaten
- Ontwikkeling van d.o.start, begeleidingstraject duurzaam ondernemen voor kmo's
- Organisatie (in samenwerking met VCM, UGent en Inagro van ManuResource) van een internationaal congres over het thema mest in Gent (2, 3 en 4 december)
- Organisatie (in samenwerking met UGent en Universiteit van York) van het internationale congres 'Renewable Resources & Biorefineries' in York (3 tot 5 juni)
- Haalbaarheidsstudies en verdere opvolging van wamtenetten Oostende, warmtenet Kanaalzone Oostrozebeke, Wielsbeke, Meulebeke, uitwisseling restwarmte van bedrijven voor de tuinbouw
- Ondersteuning van het Convenant of Mayors voor Oostende en Brugge en ondersteuning van het provinciaal klimaatplan

4.2 Acties Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

MOBILINNOVATION, innovatieve mobiliteit voor bus en truck

De POM West-Vlaanderen en Busworld Academy organiseerden op 11 februari MOBILINNOVATION, een MVO-event over alternatieve brandstoffen en aandrijvingen voor truck en bus. Het event had plaats in het Meeting Center in Kortrijk Xpo.

MOBILINNOVATION startte met een inleidend gedeelte over de huidige stand van zaken en de toekomstopportunities voor alternatieve brandstoffen en aandrijvingen (LNG, waterstof en elektriciteit). Ook voor de milieu- en veiligheidsaspecten van deze technologieën was er aandacht.

Tijdens het praktijkgedeelte deelden toonaangevende bedrijven in de bus- en trucksector hun eerste ervaringen over alternatieve brandstoffen als waterstof, elektriciteit en aardgas (LNG/CNG).

Aansluitend had een panelgesprek plaats over de (toekomst)visie van de constructeurs. In een tweede panelgesprek discussieerden deskundigen uit de onderzoekswereld en het beleid, samen met energieleveranciers over de randvoorwaarden zoals de bevoorradingsproblematiek, het milieuaspect en de veiligheidsvoorwaarden.

Hans Mariën, kabinetschef van de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken Ben Weyts, sloot MOBILINNOVATION af met een toelichting over het Vlaamse mobiliteitsbeleid.

In 2016 wordt een nieuwe editie van MOBILINNOVATION gepland.

West-Vlaams Charter Duurzaam Ondernemen

Tijdens een academische zitting op 17 juni ontvingen 53 bedrijven en organisaties het jaarcertificaat 2015 van het West-Vlaams Charter Duurzaam Ondernemen uit de handen van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering. De uitreiking vond plaats in de Gemeentelijke Theaterzaal in Zwevegem. Het jaarcertificaat bekroonde de bedrijven en organisaties voor hun beleid en realisaties op het vlak van duurzaam ondernemen.

Het West-Vlaams Charter Duurzaam Ondernemen is een initiatief van de POM West-Vlaanderen, Voka West-Vlaanderen en Bureau Veritas Certification. Het Charter werd in 1993 opgestart en wordt sindsdien continu bijgestuurd in samenspraak met de bedrijven. Het initiatief wordt ondersteund door de Provincie West-Vlaanderen.

Van de 53 bedrijven/laureaten 2015 ontvingen 49 bedrijven reeds meerdere jaarcertificaten van het West-Vlaams Charter Duurzaam Ondernemen. Zij toonden hiermee aan dat duurzaam ondernemen (zowel op economisch, milieu als sociaal vlak) geïntegreerd is in hun beleid en hun langetermijnvisie.

De laureaten (in alfabetische volgorde):

4AD (Diksmuide), Abriso (Anzegem), Ardo NV (Ardoeie), Barias Frozen Food Co-packing Expert (Roeselare), Bel&Bo (Deerlijk), Betafence (Zwevegem), Biostoom (Oostende), Cargill Refined Oils Europe (Izegem), Comma Merkenmarketeers (Zedelgem), Daikin Europe N.V. (Oostende), Deceuninck NV (Diksmuide), Deceuninck NV (Hooglede-Gits), Delaware Consulting (Kortrijk), Distrimedia (Tielt), Dupontcheese n.v. (Brugge), Furnibo (Veurne), Grandeco Wallfashion Group (Tielt), IMOG (Harelbeke), IMOG (Moen), Inagro (Beitem), Isobar n.v. (Beveren-Leie), Kortrijk Xpo (Kortrijk), Lutosia N.V. (Vanelo) (Sint-Eloois-Vijve), Mariasteen (Hooglede-Gits), Milcobel cvba-Ysco nv (Langemark), Milcobel cvba (Kallo), Milcobel cvba (Moorslede), O Beton (Rumbeke), OptimaT (Lichtervelde), Parmentier Autobus (Sint-Eloois-Vijve), Pepsico (Veurne), Pinguin (Westrozebeke), Prosafo (Roeselare), REO Veiling cvba (Roeselare), Restaurant Hertog Jan (Zedelgem), 't Veer (Menen), TE Connectivity (Oostkamp), The Outsider Coast (Nieuwpoort), Thuiszorgwinkel (Roeselare), Tui Travel Belgium (Oostende), TVH - Thermote & Vanhalst (Waregem), Unilin Flooring/Decorative Panels (Wielsbeke), Vandecasteele Houtimport (Kortrijk-Aalbeke), Vandemoortele Izegem N.V., Vanden Broele Group (Brugge), Vleeswaren Depuydt (Oostende), Vulkoprin (Tielt), WAAK BW (Kuurne) en Westlandia uit Ieper.

Bij de laureaten waren er ook vier bedrijven die na de ondertekening van het Charter in 2014, dit jaar voor het eerst het jaarcertificaat in ontvangst nemen:

Katholieke Hogeschool VIVES Noord vzw Campus Brugge, Katholieke Hogeschool VIVES Noord vzw Campus Oostende, Scholengroep Sint-Rembert Torhout en Typhoon (Beveren-Leie).

Enkele nieuwe trends in de actieplannen van de deelnemende bedrijven betreffen onder meer het toenemend belang van mensvriendelijk ondernemen met aandacht voor ergonomische maatregelen, het opstellen van competentiematrixen, het aanbieden van gezonde voeding, de opmaak van werkgelegenheidsplannen voor 45-plussers en de aandacht voor aangepast werk na een arbeidsongeval. Veel bedrijven bouwden hun maatschappelijk engagement uit via ondersteuning van maatschappelijke doelen, meestal aangebracht door de eigen werknemers en dit via actieve deelname aan sportieve events en teambuildingactiviteiten. Meerdere initiatieven werden opgezet om het duurzaam woon-werkverkeer te stimuleren en ook het verduurzamen van het goederentransport is een positieve evolutie bij de deelnemers.

Tijdens deze bijeenkomst ondertekenden vier nieuwe deelnemers het West-Vlaams Charter. Deze bedrijven engageren zich om proactief te werken rond de zes beleidsprincipes en de tien thema's van het Charter, waaraan elk jaar concrete doelstellingen en acties gekoppeld worden:

Elicio (Oostende), Enjoy Concrete (Veurne), Interwest (Veurne) en IWVA (Koksijde).

Via het Charter willen ook zij hun bedrijfsbeleid rond duurzaam ondernemen structureren en continu verbeteren.

Uitreiking MVO-award

Tijdens de academische zitting overhandigde minister-president Geert Bourgeois de MVO-award 2015 aan Lode Benoit, zaakvoerder van Bel&Bo voor hun project 'Toetreding tot Fair Wear Foundation'. Met de MVO-award belooft de POM West-Vlaanderen een bedrijf dat een duurzame en innovatieve actie heeft gefinaliseerd in het kader van het West-Vlaams Charter Duurzaam Ondernemen.

Minister Geert Bourgeois overhandigt de MVO-award 2015 aan Lode Benoit, zaakvoerder Bel&Bo

De Bel&Bo-winkelketen maakt deel uit van de NV Fabrimode uit Deerlijk. Vandaag telt het Belgische familiebedrijf 86 winkelpunten verspreid over heel België: 20 in Wallonië, 66 in Vlaanderen en een webshop.

Bel&Bo ondertekende de FWF-gedragscode, gebaseerd op de normen van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) en engageert zich met deze handtekening voor het intensief opvolgen en bijsturen van de arbeidsomstandigheden in de productieateliers in het buitenland. Samen met FWF ziet het bedrijf toe op de naleving van de FWF-gedragscode en het verbeteren van de arbeidsomstandigheden bij alle leveranciers. FWF zal zowel het managementsysteem bij Bel&Bo controleren, alsook de arbeidsomstandigheden in de fabrieken zelf.

Bel&Bo ontving bovendien een cheque van 1.000 euro, geschonken door de POM West-Vlaanderen, die het bedrijf mocht uitreiken aan een vooraf aangeduide organisatie of project met een maatschappelijk engagement. Bel&Bo koos ervoor om deze geldprijs te schenken aan de vzw Banglabari. Deze prijs werd ter plaatse overhandigd aan de vzw door gedeputeerde Jean de Bethune, voorzitter van de POM West-Vlaanderen.

Het publiek, aanwezig op het event, selecteerde via stemming het project van Bel&Bo als winnaar uit drie duurzame en innovatieve bedrijfsprojecten.

Ontwikkeling van een nieuw begeleidingstraject duurzaam ondernemen voor kmo's

West-Vlaanderen telt ook heel wat kmo's die zich willen engageren om duurzaam te ondernemen, maar de stap naar certificering via het Charter Duurzaam Ondernemen net iets te zwaar vinden.

Voor deze doelgroep werkte de POM West-Vlaanderen eind 2015 een begeleidingstraject op maat uit: **d.o.start**. Gedurende drie jaar zetten kmo's haalbare stappen op het vlak van people, planet en prosperity. Daarbij kunnen ze rekenen op de expertise van ervaren deskundigen en deelnemers aan het West-Vlaams Charter Duurzaam Ondernemen, om eigen duurzaamheidsacties uit te rollen. De eerste infosessies zijn gepland voor 2016.

www.pomwvl.be/dostart

ESCO voor Fabrieken voor de Toekomst (ESCO4FvT)

ESCO4FvT wordt gedragen door een projectconsortium bestaande uit de POM West-Vlaanderen, het studiebureau Ingenium nv en de ESCO Veolia nv. Het consortium zal voor financiële expertise beroep kunnen doen op de medewerking van Triodos Bank. De projectduur beslaat 30 maanden. Dit partnerschap is één van de vier projectconsortia binnen het programma 'ESCO's voor kmo's' van het Agentschap Innoveren & Ondernemen met als doel de ESCO werking bij kmo's te faciliteren.

ESCO4FvT onderzoekt op welke manier ESCO's energie-efficiëntieverhogende investeringsprojecten op vlak van nutsvoorzieningen kunnen helpen realiseren en dit hoofdzakelijk in middelgrote West-Vlaamse ondernemingen, behorend tot het actiedomein van de Fabrieken voor de Toekomst (FvT) Nieuwe Materialen, Voeding en Mechatronica & Machinebouw.

In de geselecteerde ondernemingen wordt via een traject van energiemonitoring, procesanalyse (beperkt tot de niet-kernactiviteiten van de kmo) en detectie van het energiebesparingspotentieel, invulling gegeven aan het financieel en contractueel aspect van energieprestatiecontracting (EPC). Het uiteindelijke doel is om ESCO-contracten te implementeren en de meet- en verificatietool, ontwikkeld in de loop van het project, te evalueren.

Het project is van start gegaan op 1 september 2014. Op het einde van 2015 waren er elf projectsamenwerkingsovereenkomsten afgesloten: vier voedingsbedrijven, zes bedrijven uit de sector materialen en een uit de chemie. Het energieprofiel van deze bedrijven werd onderzocht. Op basis van deze analyse werden acht bedrijven geselecteerd om verder uitgewerkt te worden. De domeinen waarop gewerkt wordt, zijn optimalisatie van productie van warmte en van koude en optimalisatie van verlichting. Voor verlichting wordt samen met ETAP Lighting nv, Vlaamse producent van verlichtingsarmaturen voor industriële toepassingen, een energieprestatiecontract uitgewerkt.

Twee cases werden afgewerkt. In beide gevallen besloot de bedrijfsleiding om het energieprestatiecontract (EPC) niet af te sluiten. Beide bedrijven hebben wel investeringen gedaan om de door ESCO4FvT onderzochte energieoptimalisatie te realiseren.

www.pomwvl.be/esco4FvT

4.3 Op weg naar een CO₂-neutrale provincie

Project Arbor: slotevent en resultaten

De voorbije vier jaar zette de POM West-Vlaanderen samen met 13 partners uit zes verschillende landen talrijke concrete pilootprojecten op om het gebruik en de beschikbaarheid van biomassa voor energie te optimaliseren. Het Arbor-project, gefinancierd via het Interreg IVB Northwest Europe programma, liep ten einde in juni 2015 en werd afgesloten met een slotconferentie in Brussel op 9 juni. Om de gerealiseerde acties in West-Vlaanderen in de kijker te zetten, organiseerde de POM aanvullend een studienamiddag 'Duurzaam Ondernemen met bio-energie' op 18 juni in Roeselare. De belangrijkste realisaties uit het laatste jaar van het project worden hieronder toegelicht.

Alle resultaten van het Arbor-project werden overzichtelijk samengevat in verschillende rapporten. De POM leverde input voor de rapporten rond 'synergieparken' en 'lage impact energiegewassen'. Het Benchmark Report dat de actuele stand van zaken over bio-energie in Noordwest-Europa beschrijft, kreeg in 2015 een grondige update. Op basis van alle uitgevoerde acties binnen het project werd een strategieontwikkeling uitgewerkt voor de energetische valorisatie van biomassa in Noordwest-Europa. Alle rapporten zijn beschikbaar op www.pomwvl.be/arbor en www.arbor.be.

Groen gas uit anaerobe vergisting

In de West-Vlaamse voedingssector produceren heel wat bedrijven biogas. Dit gas wordt op vandaag hoofdzakelijk aangewend om warmte en/of elektriciteit te produceren. De POM onderzoekt de haalbaarheid om het gas optimaler aan te wenden, door onder andere bedrijven te laten samenwerken om biogas op te werken tot biomethaan. Met een kostprijs van € 1,19/kg (fast-fill) blijkt onder de huidige marktwerking en zonder subsidies biomethaan als transportbrandstof niet concurrentieel met fossiele CNG (marktprijs van € 1,05/kg).

Om inspiratie op te doen, organiseerde de POM op 29 april 2015 een studiereis naar Nijmegen, waar opgewerkt biogas in het Nederlandse net gevoed wordt. Het 'groen gas' wordt onder meer aangewend voor gebruik door Hermes-Breng, een busmaatschappij die een deel van haar vloot succesvol laat rijden op biomethaan. In het kielzog van de Vlaamse delegatie (bestaande uit een veertigtal deelnemers) was een ploeg van de VRT-nieuwsredactie aanwezig. Zowel Radio 1 als het VRT-journaal brachten verslag uit van het bezoek.

Ter ondersteuning van de voedingssector ontwikkelde de POM in samenwerking met Biogas-E een digitale brochure 'De agrovoedingsindustrie, leverancier van biogas'. Deze brochure is bedoeld voor voedingsbedrijven die het potentieel van hun bedrijf voor biogasproductie willen nagaan en/of willen weten hoe het geproduceerde biogas efficiënt(er) kan worden ingezet voor de eigen bedrijfsactiviteiten of in synergie met andere (naburige) bedrijven.

Groene warmtenetten

In samenwerking met de gemeentes Meulebeke, Ingelmunster, Oostrozebeke en Wielsbeke onderzocht de POM de haalbaarheid van een groen warmtenet. Hierbij werd nagegaan of (groene) restwarmte van lokale bedrijven via een warmtenet aangewend kan worden voor verwarming van diverse gebouwen. Door een grote hoeveelheid industriële (groene) restwarmte en de aanwezigheid van heel wat potentiële warmteafnemers in deze regio, is gebleken uit de studie dat warmte-uitwisseling door middel van warmtenetten beloftevol en haalbaar is, mits het optimaliseren van enkele randvoorwaarden. Voor de uitrol van het project werd een roadmap opgesteld, die de eerste stap vormt in het totaaltraject naar de realisatie van één of meerdere warmtenetten in de regio Meulebeke, Ingelmunster, Oostrozebeke en Wielsbeke.

Multifunctioneel korteomloophout

Bij zes West-Vlaamse bedrijven (MIROM Roeselare, OB&D Meulebeke, Cras Brugge, Vanhalst Wevelgem, A&S Energie Oostrozebeke en Vyncke Harelbeke) plantte de POM 4,9 ha multifunctioneel korteomloophout (KOH) aan, een dichte aanplant van snelgroeiende boomsoorten zoals wilg en populier. Het te oogsten hout wordt aangewend als groene warmtebron. Daarnaast creëert het korteomloophout een natuurlijk groenscherm, het zorgt voor integratie van het bedrijf in het landschap en het ondersteunt tevens de biodiversiteit.

Het korteomloophout werd op vrijdag 13 maart 2015 voor de eerste maal geoogst op de site van MIROM in Roeselare en OB&D in Meulebeke. De gemiddelde biomassaopbrengst voor de geoogste percelen bij MIROM en OB&D bedraagt respectievelijk 4,9 en 6,6 ton droge stof/ha/jaar. Bij oogst hebben de houtsnippers een gemiddeld droge stofgehalte van 45%. Er wordt wel verwacht dat de opbrengst van de daaropvolgende oogsten (zeven keer in totaal) zal stijgen. De economische impact van KOH voor bedrijven is eerder bescheiden met een netto-opbrengst van € 90/ha/jaar. Dit is voornamelijk te wijten aan de lage verkoopprijs van droge houtsnippers (€ 80/ton) en de hoge kostprijs voor het oogsten, gezien de beperkte oppervlakte en soms ongunstige vorm van braakliggende industriegrond.

De rekentool die ontwikkeld werd door de POM en Inagro om de rendabiliteit van korteomloophout te berekenen, werd geactualiseerd op basis van de verworven inzichten en het aangepast subsidiekader.

Houtverbranding

In samenwerking met Inagro organiseerde de POM West-Vlaanderen op 10 maart 2015 een interactieve studienamiddag voor bedrijven die overwegen om te investeren in groene warmte door houtverbranding en voor bedrijven die een houtverbrandingsinstallatie exploiteren. De resultaten van de workshop werden verwerkt in een algemene conclusietekst, en werden samen met de resultaten van de inventarisatie van houtverbranding in West-Vlaanderen gebruikt bij het opstellen van een beleidsnota rond houtverbranding. Deze nota werd voorgelegd aan VEA (Vlaams Energieagentschap), die het advies meeneemt om de steunmaatregelen (onder andere call groene warmte) inzake houtverbranding te herbekijken.

De POM West-Vlaanderen ontwikkelde samen met Inagro ook een handleiding voor kleinschalige houtverbranding (tot twee MW).

www.pomwvl.be/arbor

4.4 Operatie Westhoek

In de Westhoek wordt de focus gelegd op duurzame economie en cleantech via Agreon, Acasus (zie: 'Hoofdstuk 1 Ondernemend West-Vlaanderen - 1 Ondernemerschap in West-Vlaanderen stimuleren - 1.1 Start West') en d.o.start (zie: 'Hoofdstuk 4 Duurzame Economie in West-Vlaanderen stimuleren - 4.2 Acties Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen').

HOOFDSTUK 2 TRANSPORT EN LOGISTIEK WEST-VLAANDEREN

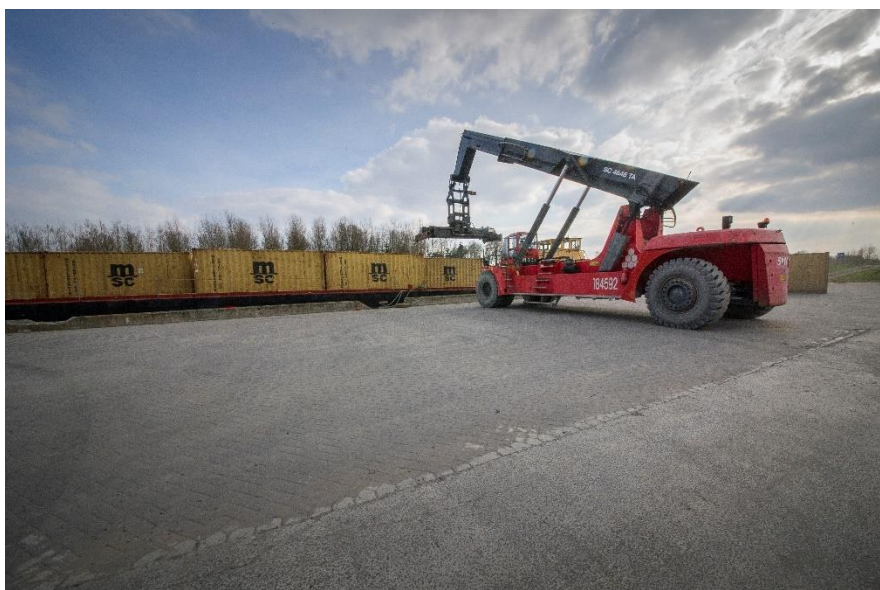
Om de concurrentiële positie van de West-Vlaamse productiebedrijven op het vlak van transport en logistiek te versterken, zet de POM West-Vlaanderen in op de ontwikkeling van de transport-logistieke sector en aldus de logistieke draaischijffunctie van West-Vlaanderen. Dit houdt de verdere ontwikkeling in van de West-Vlaamse zeehavens, luchthavens en inland terminals tot efficiënte draaischijven in de logistieke keten en impliceert verdere inzet op het clusteren van logistieke activiteiten, bundelen van goederenstromen en de realisatie van toegevoegde waarde activiteiten en diensten.

1 STRATEGIE WEST-POORT - ACTIEVE PARTICIPATIES

Door het nemen van actieve participaties in strategische logistieke infrastructuren geeft de POM West-Vlaanderen verder invulling aan de strategie West-Poort, zoals bepaald in West Deal, het strategische economische beleidsplan van de Provincie. Zo werd in 2014 reeds NV River Terminal Wielsbeke overgenomen van Katoen Natie en werd op 1 juli 2015 de NV Internationale Luchthaven Kortrijk-Wevelgem opgericht waarin de POM West-Vlaanderen een participatie neemt van 57% samen met het Vlaams Gewest (33%) en Intercommunale Leiedal (10%). In 2015 werd de hervorming van deze beheerstructuur voor de luchthaven verder voorbereid in functie van een definitieve overdracht van algemeenheid van de huidige W.I.V.W.B. naar de nieuwe structuur.

2 LOGISTIEKE STROMEN OPTIMALISEREN

Voor River Terminal Wielsbeke werd in 2015 de heropstart van de containertrafiëken tussen Wielsbeke en de haven van Antwerpen mee gefaciliteerd als ondersteuning van één van de uitbaters van de terminal, namelijk Delcatrans. De voornaamste partijen die in 2015 gebruik maakten van deze dienstverlening zijn Unilin, Beaulieu International Group en Isolava. Voorts werd ook een opstart van koelcontainers onderzocht en worden verder stappen voorbereid voor de uitbreiding van de terminal.

3 RUIMTE EN INFRASTRUCTUUR

Voor de Transportzone Zeebrugge werd een studie uitgevoerd met het oog op uitbreiding. De conclusies van deze studie werden neergelegd bij gouverneur Carl Decaluwé die door het Vlaamse Gewest werd belast met een consultatieronde. Deze consultatieronde zorgde niet voor een doorbraak. De mogelijke vervolgstappen worden nu afgewogen door de POM West-Vlaanderen.

Wat de revitalisering van de Transportzone Zeebrugge betreft, finaliseerde de POM West-Vlaanderen eveneens een studie. Dit resulteerde in een aantal investeringen. Zo werd in 2015 de bocht bij ECS aangepakt door Stad Brugge. Voorts staan enkele andere belangrijke investeringen op stapel. Zo zal door Administratie Wegen en Verkeer de in- en uitrit van de Transportzone worden aangepast en zal Stad Brugge werk maken van aangepaste signalisatie en markering op de zone.

Voor de Luchthaven Kortrijk-Wevelgem werd in 2015 een masterplan met noodzakelijke infrastructuurinvesteringen voorbereid. Zo zal de NV Internationale Luchthaven Kortrijk-Wevelgem investeren in een nieuwe taxibaan ten zuiden van de landingsbaan, en de aanleg van vliegtuigparkings en turn offs. Een nieuwe noordelijke zone wordt geïntegreerd in de airside. Er is een piste om een nieuw operationeel hoofdkwartier in te richten voor de verkeersinformatiebegeleiding, brandweer en management.

Voor de River Terminal Wielsbeke werd door de POM West-Vlaanderen in samenwerking met Waterwegen en Zeekanaal (W&Z) een bestek voorbereid voor de renovatie van het kaaiplateau. Dit bestek zal in 2016 worden gefinaliseerd met het oog op realisatie in het najaar 2016.

In het licht van het in ontwikkeling zijnde project Seine Nord, namelijk de verbinding van het Seine- en het Scheldebekken via de waterweg, werd door de POM West-Vlaanderen in samenwerking met Waterwegen en Zeekanaal, Intercommunale Leiedal en de West-Vlaamse Intercommunale een ruimtelijk-economische studie uitgevoerd met betrekking tot watergebonden bedrijvigheid. Dit moet het mogelijk maken om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen en zo maximaal in te spelen op de kansen die het project Seine Nord zal bieden. De finale oplevering van de studie wordt verwacht in 2016.

4 MARKETING EN ACQUISITIE

In het kader van een verdere proactieve marketing werd een Unique Selling Proposition omtrent 'transport en logistiek West-Vlaanderen' ontwikkeld samen met een brochure en een aangepaste PPT.

Met het oog op het kenbaar maken van deze USP werd op 2 juni 2015 met succes een investeringsseminarie gehouden in Kortrijk Xpo voor een grote groep ondernemers. Opzet is om in 2016 eventueel verder werk te maken van een acquisitieplatform om zo een proactieve marketing- en acquisitiestrategie te voeren.

5 LOGISTIEKE KENNISINFRASTRUCTUUR

Een innovatieve en kennisgedreven logistieke sector is van cruciaal belang voor de blijvende verankering van logistieke stromen en de hieraan gekoppelde waarde toevoegende activiteiten en diensten. Om logistieke innovaties dichterbij de West-Vlaamse transport en logistieke sector te brengen, zet de POM West-Vlaanderen actief in op het uitbouwen van strategische partnerschappen met (West-)Vlaamse en buitenlandse kennispartners, waaronder de Katholieke Hogeschool VIVES, het Vlaams Instituut voor de Logistiek, Fontys Hogescholen Venlo en Centre Euralogistic in Dourges. Ook op vlak van arbeidsmarkt en opleiding zette de POM West-Vlaanderen samen met haar partners VDAB, Logos en SFTL in op het actief promoten van de transport en logistieke sector als werkgever. Er werd een gratis havenrondrit georganiseerd voor de bezoekers van de SID-in beurs, de brochure 'Move your World' werd geactualiseerd, en heel wat didactisch materiaal wordt gratis ter beschikking gesteld aan leerkrachten secundair onderwijs.

HOOFDSTUK 3 WEST-VLAANDEREN RUIMTELIJK-ECONOMISCH

De ruimtelijk-economische infrastructuur voor specifieke doelgroepen van ondernemers of op specifieke locaties van bovenlokaal niveau werd verder uitgebouwd met focus op de ontwikkeling van bedrijventerreinen van de toekomst.

Een greep uit de acties

- Project EHBTM: realisaties en eindseminarie (15 december)
- Event START 2 SECURE, focus op cybersecurity en bedrijfsbeveiliging (21 oktober)
- Westpunt, deelname aan de Bedrijven Contactdagen (9 en 10 december)
- Activeringsteams onbenutte bedrijfsperven

Project EHBTM: realisaties en eindseminarie

In 2010 lanceerde het Agentschap Innoveren & Ondernemen een oproep voor projecten rond bedrijventerreinmanagement (BTM). Er werden 29 projecten goedgekeurd, waarvan negen in de provincie West-Vlaanderen. Het project **EHBTM (Eerste Hulp bij BedrijvenTerreinManagement)** speelt hierbij, als koepelproject voor de Provincie, een coördinerende en ondersteunende rol voor alle West-Vlaamse projecten. Het project werd uitgevoerd door de POM West-Vlaanderen in overleg met de intercommunales Leiedal en WVI, de West-Vlaamse bedrijventerreinverenigingen en de betrokken gemeenten.

Het doel van het EHBTM-project is kwaliteitsverbetering en verduurzaming van de West-Vlaamse bedrijventerreinen.

Gedurende meer dan vier jaar bouwde het EHBTM-project deze werking verder uit. Verschillende nieuwe, inspirerende acties en activiteiten werden opgezet, specifiek voor één terrein of voor alle West-Vlaamse bedrijventerreinverenigingen.

Zo zijn de zwerfvuilacties, de opleidingen rond perslucht, brandbestrijding, de KGA-inzamelingen en de ervaringsuitwisselingen belangrijke wekerende POM-initiatieven. Daarnaast zijn er specifieke activiteiten zoals bijvoorbeeld de groepsaankoop thermografie, de gratis controle van bandenspanning en fietsen, bloedinzamelacties en Start 2 Secure (zie onderstaand artikel).

Op meerdere terreinen initieerde of ondersteunde de POM de opstart of de verdere uitbouw van een eigen bedrijventerreinvereniging.

Zo werd eind 2014 Veurne@work opgericht. In november 2015 telde de vereniging al meer dan 55 leden. De initiële doelstelling om minstens de helft van alle bedrijven lid te laten worden, is hiermee gehaald (ongeveer 80 bedrijven). Begin 2015 zijn vier werkgroepen van start gegaan: mobiliteit, veiligheid, personeel en communicatie & PR.

Op het eindseminarie 'West-Vlaamse bedrijventerreinverenigingen klaar voor de toekomst' op 15 december in Kortrijk, blikten meer dan tien West-Vlaamse bedrijventerreinverenigingen terug op een succesvolle actie en schetsten hun toekomstplannen voor 2020.

Alle verenigingen zetten in op een verdere professionele uitbouw van hun werking.

www.ehbtm.be

www.ehbtm.be/realisaties (brochure)

Halve ton zwerfvuil verzameld op bedrijventerreinen

VEURNE De grote voorjaars schoonmaak van de bedrijventerreinen in Veurne leverde meer dan een halve ton aan opgeruimd zwerfvuil op.

‘Van lege flessen wijn in de grasberm tot een volledig terrari-

um onder een spoorwegbrug’, zegt Bart Cloet van POM West-Vlaanderen. ‘De zwerfvuilactie was een enorm succes. In totaal namen zeventien bedrijven deel om het imago van hun bedrijf en het bedrijventerrein op te krikken. Het is de bedoeling dat we ook in het najaar deze ac-

tie kunnen herhalen. We hopen dan opnieuw op een even groot succes.’

Voor de actie sloeg de POM de handen in elkaar met bedrijventerreinvereniging Veurne@Work, de bedrijven, de stad Veurne en de West-Vlaamse intercommunale. (thv) Foto: thv

START 2 SECURE, focus op cybersecurity en bedrijfsbeveiliging

VEURNE

Kmo's leren zich beveiligen tegen cyberaanvallen

De eerste editie van Start 2 Secure in het Veurkse bedrijf Duco Projects was een succes. Tijdens het evenement werd uiteengezet hoe kmo's zich kunnen beveiligen tegen cyberaanvallen.

«In West-Vlaanderen stijgt het aantal cyberincidenten, net zoals in de rest van het land», zegt Brecht Vanhecke, projectmedewerker duurzame economie van de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen. «Het parket van West-Vlaanderen opende vorig jaar 530 dossiers van hacking, valse identiteiten en informaticasabotage. Wat oplichting via het internet betreft, zijn er jaarlijks 2.000 gedupeerden, zowel bedrijven als particulieren. Relatief nieuw is het hacken van digitale telefooncentrales van bedrijven. Op ons evenement in Veurne zoomden een tiental specialisten in op de verschillende aspecten van cybercriminaliteit en beveiliging.» Ook het bedrijf Noordzee Drones uit Koksijde was aanwezig. Zaakvoerder Elwin Van Herck toonde hoe je een drone kan inzetten voor beveiliging. (GUS)

Nog al te vaak zijn kmo's het slachtoffer van inbraak, diefstal of vandalisme. Tegelijkertijd neemt het aantal informatica-incidenten de laatste jaren opzienbarend toe: cybercriminelen viseren de IT-systemen van kmo's eerder dan die van sterk beveiligde grote bedrijven. Dit brengt risico's als diefstal van product- en klantgegevens, betaalfraude, chantage, ... met zich mee.

Het event Start 2 Secure dat op 20 oktober plaats had in Duco Projects in Veurne, informeerde kmo's en andere geïnteresseerden over zowel cybersecurity als integrale bedrijfsbeveiliging.

Organiserende partners waren INNOS vzw, SBM en de POM West-Vlaanderen.

Cybersecurity

Ook in West-Vlaanderen stijgt het aantal cyberincidenten. Het parket in West-Vlaanderen opende vorig jaar 530 dossiers van hacking, valse identiteiten en informaticasabotage zoals virussen, phishing, ... Wat oplichting via internet betreft, zijn er jaarlijks 2.000 gedupeerden, zowel bedrijven als particulieren. Op het event Start 2 Secure zoomden een tiental specialisten in op diverse aspecten van cybercriminaliteit en -security.

Bedrijfsbeveiliging

Start 2 Secure had ook ruime aandacht voor integrale beveiliging van bedrijven en volledige bedrijventerreinen. Bij integrale beveiliging wordt ingezet op een totaalpakket van maatregelen in de strijd tegen bedrijfscriminaliteit. Het betreft zowel technologische maatregelen als nummerplaatherkenning, camerabewaking, toegangscontrole, ... als 'zachtere' maatregelen zoals extra verlichting, inzetten van belemmerende landschapselementen zoals waterpartijen, ...

West-Vlaamse bedrijven actief in cybersecurity of bedrijfsbeveiliging

Ook West-Vlaanderen telt een aantal belangrijke bedrijven actief in veiligheid, brandbeveiliging, cybersecurity en beveiliging tegen alle vormen van bedrijfscriminaliteit. Tijdens Start 2 Secure konden de genodigden kennismaken met deze bedrijven en enkele demo's volgen. Zo demonstreerde Noordzee Drones uit Koksijde hoe een drone inzetbaar is voor beveiliging. Lobeco uit Wevelgem toonde SAM, de mobiele robot van het bedrijf die beveiligingswerkzaamheden uitvoert in onder meer magazijnen en havens. De overige West-Vlaamse bedrijven die deelnamen met een infostand waren Ardovlam uit Ardoorie en DLC System Architect & Integrator uit Wingene.

Gouverneur Decaluwé roept op tot samenwerking

Tijdens zijn speech op Start 2 Secure deed gouverneur Carl Decaluwé een oproep naar bedrijven op bedrijventerreinen om samen te werken aan beveiliging om op die manier de kwaliteit van hun terrein te behouden en te verbeteren.

04/2015

Robot beveiligt bedrijven

VEURNE ◊ In het Veurkse bedrijf Duco die een 100-tal personen deel aan 'Start 2 Secure'. De organiserende partners – Innos vzw, SBM en POM West-Vlaanderen – focusten in dit seminar op de beveiliging van bedrijven en bedrijventerreinen.

De 18 standhouders die in de expositieruimte van het bedrijf hun systemen voorstelden, focusten zowel op cybersecurity als integrale bedrijfsbeveiliging. Na een geanimeerd panelgesprek deed West-Vlaams gouverneur Carl Decluwé een warme oproep naar bedrijfsleiders om samen te werken. "Clusters van West-Vlaamse bedrijven, bijvoorbeeld op een bedrijventerrein, kunnen samenwerken aan de beveiliging en zo de kwaliteit van hun terrein behouden en verbeteren. Samenwerking tussen bedrijven in de beveiligingssector onderling biedt ook een grote mogelijkheid om een economische meerwaarde te genereren op lange termijn."

De gouverneur haalde voorts enkele concrete cijfers aan van het parket van West-Vlaanderen. Zo zijn er jaarlijks in West-Vlaanderen 2.000 gevallen van oplichting via het internet, zowel bij particulieren als bij bedrijven.

BEVEILIGINGSROBOT

De firma Lobeco Fire & Security, die een zetel heeft in Wevelgem, stelde Sam, een beveiligingsrobot, voor. Sam staat voor Secure Autonomie Mobile. Het gaat om een heel intelligente robot, die volledig geïntegreerd kan worden in

V.I.n.r. herkennen we standhouders Mark Ale, Bart Dewijn (Wevelgem) en Edwin Lustig, robot Sam, Brecht Vanhecke (POM West-Vlaanderen), Sven Nachtergaele (SBM) en Arne Dormaels (Innos). Die laatste drie organiseerden mee het event. (Foto JTV)

"Je kan Sam zelfstandig laten patrouilleren"

het gebouwenbeveiligingssysteem. Hij kan zelfstandig patrouilleren en mensen detecteren. Indien gekoppeld aan een alarmsysteem wordt de robot een adequate bewaker van het bedrijf. Sam combineert diverse sensoren, elektronica en software, zoals een 360 graden camera, thermische camera, laserscanner en ID-lezer. Daarmee kan hij surveilleren, detecteren en communiceren. Hij is voorgeprogrammeerd met o.a. een plattegrond, de locaties van de detectoren en het draaiboek van de bewakingsdiensten.

In geval van alarm rijdt Sam met volle snelheid naar de plaats waar 'de afwijking' werd gedetecteerd. De robot kan zelfs alarm slaan wanneer een persoon die hij op zijn tocht ontmoet, zich niet binnen de 10 seconden legitimeert. Bovendien kan hij lekken, giftige stoffen, straling, rook en warmte detecteren en melden. Met al die functies is Sam uniek op het gebied van robotica en beveiliging. (JTV)

► www.lobeco.be - www.robotsecuritysystems.com

www.start2secure.be

Westpunt - Aanspreekpunt voor de ondernemer

Westpunt, de ondernemersdesk West-Vlaanderen, is het aanspreekpunt voor alle West-Vlaamse ondernemers. Ondernemers kunnen er met diverse en uiteenlopende vragen terecht zoals:

- Kan ik nog bedrijfsgrond kopen in mijn regio?
- Bestaat er een overzicht van de leegstaande bedrijfsgebouwen?
- Kan ik een zonevreemd bedrijf overnemen?
- Moet ik een milieuvergunning aanvragen?
- Kan ik een kleine windturbine plaatsen?
- Worden er nog nieuwe bedrijventerreinen aangelegd?
- ...

De POM West-Vlaanderen stelde de dienstverlening van Westpunt voor op de Bedrijven Contactdagen in Kortrijk Xpo op 9 en 10 december.

ONDERNEMERSDESK
WEST-VLAANDEREN

WWW.WESTPUNT.BE
050 140 180

Westpunt kadert in West Deal, het strategische economische transformatieplan van de Provincie West-Vlaanderen. Met haar ondernemersgericht provinciaal beleid wil de Provincie West-Vlaanderen het ondernemen in West-Vlaanderen helpen versterken en ondersteunen.

Op de Bedrijven Contactdagen in Kortrijk Xpo werd de dienstverlening van Westpunt voorgesteld.

Activeringsteams onbenutte bedrijfsperven

De POM West-Vlaanderen wil onbenutte bedrijfsperven terug op de markt brengen. De nood aan beschikbare bedrijfsgronden blijft hoog in West-Vlaanderen, zodat de bestemde voorraad efficiënt benut moet worden. De POM West-Vlaanderen lanceerde samen met Agentschap Innoveren & Ondernemen het traject 'Activeringsteams' waarbij gronden, die worden aangehouden omwille van speculatieve doeleinden, opnieuw op de markt gebracht worden.

Uit een detailonderzoek dat de POM West-Vlaanderen uitvoerde, bleek dat 1.200 ha bedrijfsgrond onbenut is. De oorzaken hiervoor zijn divers. Ondernemers houden hun gronden in portefeuille als strategische reserves voor hun bedrijf waarbij ze al dan niet concreet, uitbreidingsplannen in gedachten hebben of de toekomst van hun erfopvolgers niet willen hypothekeren. Vaak zorgen ook onverdeeldheden binnen de eigendomsstructuur voor het niet, of moeilijk kunnen vermarkten van onbenutte bedrijfsgronden.

Tijdens het door het Agentschap Innoveren & Ondernemen gesubsidieerde project 'Onderhandelingsteams Onbenutte Bedrijfsgronden' brachten de POM West-Vlaanderen en de intercommunales WVI en Leiedal de knelpunten en potenties van verschillende onbenutte bedrijventerreinen in kaart. Uiteindelijk werd er na onderhandeling ruim 92 ha bedrijfsgronden geactiveerd.

Planologische ruil is een instrument dat het voorbije jaar vaak gehanteerd werd. Hierbij worden onbenutte bedrijfsgronden, die niet meer voor realisatie in aanmerking komen, gedetecteerd en wordt er onderzocht wat de mogelijkheden zijn om deze te herbestemmen en de economische bestemming elders op een meer inpasbare locatie te kunnen voorzien.

De POM West-Vlaanderen wil ook inzetten op zogenaamde 'inbreiding'. In tegenstelling tot uitbreiding van oppervlakte gaat het hierbij om een economische herontwikkeling en herinvulling van leegstaande en verwaarloosde bedrijfsgebouwen. Liever wat al bestaat nieuw economisch leven inblazen dan bij te bouwen.

HOOFDSTUK 4 SOCIALE MODERNISERING IN WEST-VLAANDEREN

1 ACADEMIE VOOR DE TOEKOMST

Innovaties realiseren heeft slechts slaagkansen als ondernemingen hiervoor beroep kunnen doen op gemotiveerd en gekwalificeerd personeel. Deze uitdaging, die de sociale pijler van de Fabrieken voor de Toekomst uitmaakt, is de hoofddoelstelling van de Academie voor de Toekomst. Om deze doelstelling te realiseren, werkt de Academie rond drie grote domeinen:

- De toeleiding van (toekomstige) werknemers naar de speerpuntsectoren via promotie en opleiding.
- De ontwikkeling van een vraag- en toekomstgericht opleidingsaanbod.
- Het stimuleren van sociale innovatie bij ondernemingen.

Ook in 2015 werden binnen deze drie domeinen verschillende acties ondernomen.

Een greep uit de acties

- Studie-informatiedagen (SID-in) Transport & Logistieke sector (5 tot 7 februari)
- Opleiding 'Inleiding Technicus in de on- en offshore windsector' (voorjaar)
- Inspiratieavond Slagkrachtig en Werkbaar Organiseren: 150 deelnemers (8 oktober)
- Seminarie 'van productidee tot analogoog of digitaal prototype' (15 oktober)
- Jobbeurs Food@Work LIVE (20 oktober)
- Seminarie '3D-printing voor de maakindustrie' (november-december)
- Masterclass 'Innovatieve Arbeidsorganisatie in de praktijk': elf deelnemers (elf lesdagen, gestart op 20 november)
- Dag van de Productontwikkelaar in de Voedingsindustrie (1 december)
- Techniek in Evolutie (10 december)
- Technologie aan Zee (in samenwerking met Syntra West en bedrijven): 70 jongeren volgden workshops rond duurzame energie en HVAC (28 mei)

Studie-informatiedagen (SID-in) in Kortrijk Xpo

Op 5, 6 en 7 februari vonden de jaarlijkse studie- en informatiedagen (SID-in) plaats in Kortrijk Xpo. De ideale gelegenheid voor laatstejaarsstudenten secundair onderwijs om kennis te maken met de sector transport, logistiek & internationale handel en de vele jobs in deze sector. Ook werkzoekenden en mensen die werken en zich willen heroriënteren waren van harte welkom.

Alle informatie over de sector van transport, logistiek & internationale handel, informatie over studies hoger onderwijs of informatie over een jobopportunity was terug te vinden bij standhouder LOGOS. LOGOS, het vormingsfonds voor bedienden uit de internationale handel, het vervoer en de logistiek organiseerde ook samen met partners de POM West-Vlaanderen, Haven van Zeebrugge en VDAB op 14 februari een gratis en geleid bezoek aan de Haven van Zeebrugge voor leerlingen, ouders en werkzoekenden.

Job- en opleidingsbeurs Food@Work LIVE

Op dinsdag 20 oktober 2015 vond de jobhappening Food@Work LIVE voor de tweede maal plaats in het Vlaams Huis van de Voeding in Roeselare. Meer als honderd vacatures van bedrijven uit de voedingsindustrie op de jobmarkt werden voorgesteld.

Werkzoekenden maakten er kennis met de veelzijdigheid aan functies in voedingsbedrijven. 14 West-Vlaamse voedingsbedrijven en tien interimkantoren stelden de vacatures in de voedingsindustrie voor.

Uniek waren de workshops rond thema's als kwaliteitstesten, voedselveiligheid en werken in een verpakings- en productieomgeving.

www.foodatworklive.be

2 SOCIALE ECONOMIE

De POM West-Vlaanderen zet zich in om de sociale ondernemingen in West-Vlaanderen te versterken en de integratie van kansengroepen in de reguliere economie te bevorderen.

Gedeputeerde Jean de Bethune, Bart De Beuker, supply chain manager Fun Services NV, Tim Vannieuwenhuysse, namens 4Werk vzw (directeur WAAK) en Geert Grillet, namens 4Werk vzw (directeur Footstep) samen met werknemers met een arbeidsbeperking op een 'gewone' werkvloer (Fun Services) actief via enclavewerking.

Een greep uit de acties

- Provinciale ronde tafel werkgevers reguliere en sociale economie, onder voorzitterschap van gedeputeerde Jean de Bethune (20 januari en 1 september)
- Roadshow Kennismaking met Sociale Economie, in de Westhoek, 15 deelnemers (24 februari)
- Opmaak infographic 'Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen'
- Medeorganisatie van diverse stakeholdergesprekken (onder andere met West-Vlaamse parlementairen) met betrekking tot de strategische studie voor 4Werk vzw, uitgevoerd door Riverrun, in het voorjaar 2015; voorstelling van de strategische studie 'Mee in het hart van de economie' op de raad van bestuur en de algemene vergadering van 4Werk vzw (1 juni)
- Bezoek en ontvangst van delegatie uit Limburg naar 4Werk vzw, in Brugge (24 augustus)
- Lancering van promotiecampagne voor de maatwerkbedrijven in West-Vlaanderen, met diverse slogans onder de koepel 'Tijd om uw kijk op maatwerkbedrijven te veranderen' (voorjaar - zomer 2015)
- Organisatie van het arbeidsmarktsymposium 'Werkbaar werk voor iedereen' West4work, vanuit de West-Vlaamse SERR's, in samenwerking met de VDAB (3 november)
- Organisatie inspiratiesessie 'Slagkrachtig en wendbaar organiseren' in Kortrijk, in samenwerking met de Academie voor de Toekomst en de West-Vlaamse SERR's. In totaal 150 deelnemers (8 oktober)
- Roadshows voor trajectbegeleiders VDAB/GTB - kennismaking met LDE-initiatieven in de regio's (Roadshow Oostende - Brugge (24 september), Roadshow Westhoek - Zuid-West-Vlaanderen (1 oktober), roadshow Midwest (8 oktober)), gekoppeld aan provinciaal overleg met de regisseurs lokale sociale economie, in totaal 50 deelnemers
- Praktijklabo Lean en continu verbeteren - tien sessies tussen 29 januari en 19 november met in totaal 17 deelnemers uit reguliere bedrijven
- Opstart Taskforce Vluchtelingen - Taal en Tewerkstelling - 12 december

Infographic 'Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen'

In 2013 stelde de sociale economie in West-Vlaanderen 12.559 personen uit de kansengroepen tewerk. De sociale economie is hiermee van een vergelijkbare grootteorde inzake tewerkstelling als pakweg de textielsector (10.016 werknemers) of de voedingssector (15.791 werknemers). Op vandaag werkt één op vier van de industriële ondernemingen uit de sterke clusters van West-Vlaanderen (Nieuwe Materialen, Mechatronica & Machinebouw, Voeding en Blue Energy) samen met één van de 28 West-Vlaamse maatwerkbedrijven. De POM West-Vlaanderen zet verder in op de symbiose tussen maatwerkbedrijven en reguliere ondernemingen.

Sociale economie sterk vertegenwoordigd in West-Vlaanderen

De Provincie West-Vlaanderen speelt een prominente rol inzake activering en tewerkstelling van kansengroepen. Met een aandeel van 19,9% in de Vlaamse tewerkstelling van sociale economie is de sociale economie meer dan behoorlijk vertegenwoordigd in West-Vlaanderen.

De maatwerkbedrijven (vanaf 1 april 2015 ging het maatwerkdecreet in voege voor de gekende beschutte en sociale werkplaatsen) zijn goed voor bijna de helft (45,2%) van de volledige tewerkstelling van de sociale economie in West-Vlaanderen, zijnde 5.680 werknemers uit de kansengroepen in 2013. Op Vlaams niveau daarentegen, hebben de maatwerkbedrijven slechts een aandeel van 35,8% in de totale tewerkstelling van de sociale economie.

Maatwerkbedrijven en enclavewerking in het hart van de economie in West-Vlaanderen

Op vandaag werkt één op vier van de industriële ondernemingen uit de sterke clusters van West-Vlaanderen (Nieuwe Materialen, Mechatronica & Machinebouw, Voeding en Blue Energy) **samen** met één van de 28 West-Vlaamse maatwerkbedrijven. Deze samenwerking en wisselwerking zorgt voor een nog sterkere verankering van onze bedrijven hier in West-Vlaanderen, zowel de reguliere als de sociale bedrijven. Het creëert een onmiddellijke economische meerwaarde en geeft verder invulling aan de maatschappelijke plaats van onze ondernemingen. De enclavewerking waarbij personen met een handicap onder professionele begeleiding op de vloer van de klant worden ingezet, is een voorbeeld van een dergelijke succesvolle samenwerking. Circa 12% van de tewerkstelling van de vroegere beschutte werkplaatsen gebeurt op de werkvloer van de klant.

De POM West-Vlaanderen wil deze wisselwerking tussen maatwerkbedrijven, reguliere bedrijven en kennisinstellingen blijvend stimuleren door het opzetten van pilootprojecten. Eén hiervan is het opstarten van proeftuinen rond toegepaste technologische innovatie op de werkvloeren van de maatwerkbedrijven, in cocreatie met sterke industriële spelers en kennisinstellingen in West-Vlaanderen. Deze innovaties kunnen vervolgens worden getransponeerd naar de reguliere bedrijven en zo bijdragen aan een economisch rendabele én mensvriendelijke productieomgeving.

De prioritaire aandacht voor de sociale economie in West-Vlaanderen kadert in West Deal, het strategische economische beleidsplan van de Provincie.

Cijfers en infographic: www.pomwvl.be/inventaris-sociale-economie.

HOOFDSTUK 5 WEST-VLAANDEREN INTERNATIONAAL

De POM West-Vlaanderen zet verder in op de internationalisering van de West-Vlaamse economie, onder meer door de ontwikkeling van een USP (Unique Selling Proposition), de uitbouw van een welcome desk, de opstart van een acquisitieplatform, ...

Ontvangst van Vladimir Norov, ambassadeur van Oezbekistan in België (tweede persoon rechts op de foto) met delegatie, op de Luchthaven van Oostende op 26 mei.

Een greep uit de acties

- Receptie Belgisch-Canadese Kamer, Ieper (3 februari)
- Ontvangst Delegatie Saskatchewan, Kortrijk (6 februari)
- Toelichting POM Internationalisering op ontbijtsessie Internationalisering, GreenBridge (12 maart)
- Ontvangst Delegatie Zuid-Afrika (Small Enterprise Development Agency), GreenBridge (12 maart)
- Bezoek MBA-cursisten Nieuw-Zeeland, Ieper - Kortrijk (13 april)
- Bezoek delegatie Oezbekistan, Roeselare (REO Veiling, Barias) - Luchthaven Oostende (26 mei)
- Business Seminar in Ieper (27 mei)
- Ontvangst Franse delegatie uit Poitou-Charentes en Haven La Rochelle, Brugge - Oostende (24 en 25 september)
- West-Vlaamse contactdagen op de Xpo Milaan (1 en 2 oktober)
- Ontvangst delegatie Oezbekistan, Brugge (10 november)
- Ontvangst delegatie Zheijang, Provinciaal Hof (23 november)

Publicaties

- Publicatie Nederlandstalige USP-brochure 'Invest in West Flanders - West-Vlaanderen, logistieke draaischijf' (juni)
- Publicatie Engelstalige USP-brochure 'Invest in West Flanders - West Flanders, logistics hub' en film 'Invest in West Flanders - West Flanders, gateway to Europe' (september)
- Publicatie Engelstalige USP-brochure: 'Invest in West Flanders - West Flanders Blue Energy cluster, ahead of the wave' (november 2015)

West-Vlaamse contactdagen op de Xpo in Milaan

Tijdens de West-Vlaamse dagen op de Wereldexpo in Milaan werden op 1 en 2 oktober enkele B2B's georganiseerd ter promotie van de West-Vlaamse sector van zowel verse als diepgevroren fruit en groenten. Na een intensieve promotiecampagne op de vroegmarkten van Verona en Milaan en persoonlijke contacten, stelde REO Veiling samen met een aantal West-Vlaamse groenten- en fruithandelaars, het gamma aan verse groenten voor.

Ook de logistieke mogelijkheden om vanuit West-Vlaanderen groenten en fruit tot in de Noord-Italiaanse regio te brengen, werden voorgesteld. De REO Veiling stelde er het groupage transport van verse groenten en fruit naar de vroegmarkten van Milaan en Verona voor. ECS bracht een toelichting over het transport van diepgevroren fruit en groenten via de spoorcorridor tussen Zeebrugge en Milaan.

In het Belgisch paviljoen had een persconferentie van VEGEBE plaats in samenwerking met VLAM en de Provincie West-Vlaanderen ter promotie van vriesverse groenten.

De missie naar Milaan werd afgesloten met de West-Vlaamse avond waarbij de gedeputeerden Jean de Bethune en Bart Naeyaert, de eveneens in Milaan aanwezige delegaties van Voka en Unizo mochten verwelkomen. Gedeputeerde Jean de Bethune wees op het belang van gezamenlijk inzetten, om West-Vlaanderen op de kaart te zetten in het buitenland ... Milaan was even het kloppende hart van netwerkend West-Vlaanderen.

West-Vlaamse contactdagen op de Xpo Milaan, 1 en 2 oktober 2015

HOOFDSTUK 6 ECONOMISCHE DATA, STUDIES EN ADVIES POM WEST-VLAANDEREN

In functie van een doordacht provinciaal sociaaleconomisch, regionaal en lokaal economisch beleid, stelt de POM West-Vlaanderen economische data, studies, advies en tools ter beschikking aan diverse doelgroepen. Dit gebeurt in complementariteit met de dienstverlening van andere overheden en organisaties.

Een greep uit de acties/Publicaties

- ‘West-Vlaanderen Ontcijferd- sociaaleconomisch profiel van de provincie, editie 2015’ (15 juli)
- **West-Vlaanderen groeit/Ambitie 2030. Vijf sterke toekomstvisies. Vijf concrete toekomstwerven - Jaarvergadering POM West-Vlaanderen (24 juni)**
- Studie ‘Ruimtebalans Bedrijventerreinen West-Vlaanderen 2015’ (oktober)
- Publicatie van de driemaandelijke conjunctuurnota (maart, juni, september, december)
- Opmaak subregionale datasets
- ‘Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen’
- ‘Voeding en dranken in West-Vlaanderen’ (maart)

1 VERZAMELING, ANALYSE EN VERSPREIDING VAN ECONOMISCHE INFORMATIE EN DATA

‘West-Vlaanderen Ontcijferd - sociaaleconomisch profiel van de provincie, editie 2015’

Het West-Vlaamse socio-economische landschap, ontleed in duidelijk cijfermateriaal, is een exclusieve publicatie die de POM West-Vlaanderen jaarlijks opmaakt. Thema’s als demografie, huisvesting en ruimtelijke ordening, welvaart, arbeidsmarkt en opleiding en indicatoren van economische activiteit en sectoren komen in ‘West-Vlaanderen Ontcijferd - editie 2015’ uitvoerig aan bod. Daarnaast belicht de publicatie ook de socio-economische evolutie van West-Vlaanderen binnen Vlaanderen.

‘West-Vlaanderen Ontcijferd - sociaaleconomisch profiel van de provincie - editie 2015’ bestaat uit twee delen.

Het eerste deel van de publicatie bevat figuren, tabellen en kaarten met beknopte toelichting. Het tweede deel bevat meer uitgebreide tabellen tot op gemeentelijk niveau.

De belangrijkste sociaaleconomische indicatoren worden ook gebundeld in een aparte folder met een vergelijking tussen West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest.

West-Vlaanderen Ontcijferd vormt de basis om West Deal, het strategische economische beleidsplan van de Provincie, te onderbouwen en de effecten ervan af te toetsen.

www.pomwvl.be/west-vlaanderen-ontcijferd

PAEPEN OP DONDERDAG

COLUMN

Texas

Al twee maanden zijn een stel ondernemers uit Beringen op zoek naar geld voor de uitbouw van hun droom: een innovatieve voedingsfirma die hamburgers produceert op basis van... insecten. Insectenburgers zijn duurzaam en ecologisch verantwoord. Ze zijn ook hip. Maar risicokapitaal is dat blijikbaar niet. Van de gevraagde 125.000 euro is er momenteel amper 87.000 euro toegezegd. En dat terwijl er 261 miljard euro staat te roesten op Belgische spaarrekeningen. Investeren in jonge innovatieve bedrijven is risicovol, al kan het ook lonend zijn. In de eerste plaats voor de werkgelegenheid die in Limburg en tot ver daarbuiten een opsteker kan gebruiken. Mischien loont het ook voor wie het aandurfte om ondernemers financieel te steunen. De kans is weliswaar reëel dat je je geld kwijt bent. Maar als je bedenkt dat het maximumbedrag dat een belegger in Bens Bugs, de hamburgerfirma in kwestie, mag beleggen amper 1.000 euro is, dan is het potentiële verlies al bij al erg beperkt.

Is het gebrek aan enthousiasme voor de insectenburgers tekenend voor de risico-aversie die in Limburg heerst? Elders, in West-Vlaanderen bijvoorbeeld, is de risico-appetijt heel wat groter. In het Texas van Vlaanderen zijn ondernemers vaak wel snel bereid risico te nemen. Vanwaar komt het verschil? Als we Limburg met West-Vlaanderen vergelijken zien we een grote gelijkenis. In de ene provincie gingen 8.000 jobs verloren door het vertrek van een autoconstruc-tuur, in de andere zijn op goed 10 jaar tijd 15.000 jobs verloren gegaan in de textielindustrie. Toch heeft West-Vlaanderen de laagste werkloosheidsgraad van het land.

Toeval? Niet volgens Geert Noels. De economist van Econopolis meent dat de grote kracht van de West-Vlaamse ondernemerszin is. Ze weten van aanpakken, nemen risico en zetten door. Soms vallen ze op hun bek, een andere keer slagen ze in hun opzet.

Gisteravond verzamelden ruim 300 West-Vlaamse ondernemers in KortrijkXpo voor de jaarvergadering van de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen. De provincie stelde er een heel ambitieus langetermijnproject voor dat tegen 2030 nog meer jobs zou moeten creëren en dat de kustprovincie welvaart zou moeten opleveren voor de komende generaties. Men wil meer investeren in nieuwe technologieën, maar ook in zorgconomie, onderwijs en een performante overheid. De gouverneur riep er de West-Vlaamse op om vooral veel samen te werken en kennis te delen. Alleen zo kan je overleven in een snel veranderende omgeving. Er zit wat van een Limburger in een West-Vlaamse. Er zou ook wat West-Vlaamse moeten zitten in de Limburger.

Pascal Paepen, econoom Thomas More en KU Leuven

Geert Noels stelde in Kortrijk de West-Vlaamse ambities voor 2030 voor. (Foto: Belga)

Internationale technologiebeurs tegen 2017

KORTRIJK Er komt tegen eind 2016 begin 2017 een internationale technologiebeurs in onze provincie. Dat moet een tweemaaljaarlijkse toevenement worden, waarbij vooral West-Vlaamse en Vlaamse bedrijven tegenover het brede publiek en studenten laten zien op welke internationaal niveau ze technologisch meespelen. De plannen daarvoor zijn al behoorlijk gevorderd. Dat zei Jean de Bethune bij de voorstelling van West-Vlaanderen groei/ Ambitie 2030.

Met Econopolis van Geert Noels tekende de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij POM uit waar de provincie over 15 jaar op economisch vlak moet staan. "De economie in deze provincie is kwetsbaar", zei Geert Noels bij de voorstelling van de ambities voor 2030. "Maar het is de kunst om van de zwaktes troeven te maken. En dat kan. Heel wat bedrijven hier werken met hoogtechnologische toepassingen. Dat weten de mensen die er werken wel, maar jongeren hebben daar totaal geen beeld van. De perceptie zit tegen. En dat kan worden omgevoerd. Door bijvoorbeeld een eigentijdse versie te creëren van wat Flanders Technology indertijd voor Vlaanderen betekende", legde Geert Noels uit. Gesprekken over zo'n internationale technologiebeurs zijn al ver gevorderd. Streefdatum is eind

2016 begin 2017. "Zo'n beurs brengt een soort trots met zich mee, niet alleen voor bedrijven die er aan deelnemen, maar

"Wat onze economie kwetsbaar maakt, kan ze ook versterken. Dat is onze ambitie"

ook de bezoekers delen in het enthousiasme", zegt gedeputeerde en POM-voorzitter Jean de Bethune. "We kunnen blijven zeurden over het feit dat wij hier geen volwaardige universiteit

hebben. Maar precies door het ontbreken van zo'n dominante kracht, hebben wij de kans om de twee universiteiten - Gent en Leuven - hier te laten samenwerken, met elkaar en met onze hogescholen. Dat is uitzonderlijk en dat biedt extra kansen. Zoals onder meer het ondernemerscentrum dat er komt voor Machinebouw en Mechatronica. Er komt een onderzoeksseenheid nabij het Kulak in Brugge en er komt een applicatiepilot van dat centrum in Kortrijk, vermoedelijk op Kortrijk Weide.

TECHNOLOGIE-ACADEMIE
De POM en Econopolis stelden ook voor om een soort van technologie-academie in het leven te roepen naar het voorbeeld van de Singularity University in de States. Studenten, docenten en ondernemers worden er op relatief korte tijd op een heel intensieve manier ondergedompeld in wat er op bepaald ogenblik op technologisch vlak aan het gebeuren is. Ander heikel thema in onze provincie is de verrijping, vooral aan de kust. Maar ook dat biedt de provincie kansen om zich in de verzorgingsbranche als toonaangevend te profileren voor de rest van Vlaanderen. Bedrijven spelen daar innovatief verzorgingstechnologie te ontwikkelen en te maken, een belangrijke rol.

Econoom Geert Noels presenteert vijf toekomstdoelen voor West-Vlaanderen

KORTRIJK In samenwerking met de provincie West-Vlaanderen en de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij (Pom) kwam Geert Noels naar Kortrijk. Hij lijstte vijf doelstellingen op die bepaald kunnen worden voor de toekomst van de kustprovincie.

Noels sprak voor 350 belangstellenden uit de financiële sector, het onderwijs en het bedrijfsleven. 'De Pom had al een aantal sterke toekomstvisies, maar laten we die wensen nu omzetten in worden die West-Vlaanderen toekomstzeker moeten maken', stelde de econoom voor. 'Ik zie ze als ankerpunten voor de verdere beleidsontwikkelingen in deze provincie. De ambitie moet

zijn dat ze tegen 2030 worden gerealiseerd.'

Er wordt alvast gewerkt om bij voorkeur in Kortrijk een tweejaarlijkse technologiebeurs te organiseren, naar analogie van Flanders Technology (1983-88). Ze moet de ondernemers in contact brengen met alles wat leeft in Silicon Valley of andere innovatie-regio's.

Haven Zeebrugge

Volgens Noels moet de kuststreek verder werken aan de uitbouw van de haven van Zeebrugge. Aan zee moeten, mede door de klimaatopwarming, dringend een aantal verdedigingsprojecten worden opgestart. West-Vlaanderen moet tegelijk inzetten op de bouw van een energie-oiland en op

nieuwe testzones in zee voor nieuwe technologieën zoals wind-, golf- en getijdenenergie. Omwille van de vergrijzing van de kustbevolking moet de focus worden gelegd op zorg, ontspanning en hoogwaardige huisvesting. 'Oud worden in een aangename omgeving moet daar de uitdaging zijn', aldus Noels.

Er moet ook worden ingezet op hightech gezondheidsdiensten en -producten. Dit kan naast het seizoenstoerisme een nieuwe groeiomotor worden voor de hele kustregio. Noels stelde vast dat andere regio's dan de West-Vlaamse er makkelijker in slagen om overheidsmiddelen te benutten. Ook daar moet volgens de econoom dringend werk van worden gemaakt. (LW1)

2 ECONOMISCH ONDERZOEK

Toekomstvisie 2030 voor de West-Vlaamse economie

De POM West-Vlaanderen organiseerde op 24 juni in Kortrijk Xpo het event 'West-Vlaanderen groeit/Ambitie 2030'. Vijf sterke toekomstvisies en vijf concrete toekomstwerven die West-Vlaanderen future proof zullen maken, werden voorgesteld.

In opdracht van én in nauwe samenwerking met de Provincie West-Vlaanderen en de POM West-Vlaanderen, voerde Econopolis onder leiding van Geert Noels, samen met wes research & strategy een onderzoek naar de stand van zaken van de West-Vlaamse economie en haar toekomstperspectieven.

Vanuit een SWOT-analyse werden vijf toekomstvisies voor West-Vlaanderen uitgewerkt die tegelijk ambitieus en realistisch zijn. Op basis van die visies werden vijf concrete toekomstwerven gedefinieerd, als ankerpunt voor de beleidsontwikkelingen in West-Vlaanderen op lange termijn.

De vijf toekomstvisies en -werven werden afgetoetst met de socio-economische actoren in West-Vlaanderen (geselecteerde ondernemingen en starters) om een zo breed mogelijk draagvlak te creëren voor de toekomstige focus van het beleid.

De vijf sterke toekomstvisies voor West-Vlaanderen zijn:

1. West-Vlaanderen, Houston van Vlaanderen

De ontginning van 'blue energy' en het transport van energie kunnen van de West-Vlaamse havens grote spelers maken. De uitbouw van de Haven van Oostende als energiehaven en het ontwikkelen van nieuwe economische activiteiten op zee zijn echte uitdagingen met bijzondere meerwaarde.

2. West-Vlaanderen, Californië van Vlaanderen

In de brede maakindustrie ligt de focus op hoogtechnologische kennisgeneratie met als doel ICT-gedreven, disruptieve innovaties en technologieën te genereren.

3. West-Vlaanderen, Hongkong van Vlaanderen

Langetermijnvisie op vlak van infrastructuur.

4. West-Vlaanderen, Gold Coast van Vlaanderen

De vergrijzing en hieraan gekoppeld het toenemend belang van de zorg, noodzaakt een totale ombuiging van het zorgmodel, met bijzondere kansen voor de zorgeconomie in West-Vlaanderen. Zorgeconomie kan belangrijke spill overs genereren op vlak van technologie, vastgoed en toerisme. Tal van producten en diensten spelen hierbij in op het actief ouder worden.

5. West-Vlaanderen, Singapore van Vlaanderen

Het is de ambitie om de Provincie als 'one stop shop' uit te bouwen voor ondernemingen. De Provincie wil zo een dienstvaardige overheid zijn die 'efficiënt meedenkt'.

De vijf concrete toekomstwerven voor West-Vlaanderen zijn:

1. Technology Proof

Een tweejaarlijkse technologiebeurs, naar analogie met Flanders Technology, voor ondernemers uit heel Vlaanderen, studenten en het brede publiek, laat de Provincie toe zich te profileren als technologisch centrum. Het is de ambitie om ook een permanent platform te creëren om West-Vlaamse bedrijven een podium aan te bieden.

2. Exponential Academy

Het is de ambitie van West-Vlaanderen om innovatieve opleidingen voor bedrijfsleiders, beleidsmensen en jongeren te organiseren, dit naar het voorbeeld van onder andere Singularity University in de VS. Hiervoor zou sterk samengewerkt worden met bedrijven en kennisinstellingen.

3. Blue Growth

Door de klimaatopwarming wordt de kustlijn op termijn bedreigd. Een aantal kustverdedigingsprojecten moet daarom opgestart worden. Tegelijk vormt de ligging van West-Vlaanderen een uitstekend kader om te excelleren op het vlak van economisch rendabele energieproductie, waarbij West-Vlaanderen inzet op unieke testzones op zee voor nieuwe technologieën rond wind-, golf- en getijdenenergie, een energie-eiland, ... In het zog hiervan ontpopt West-Vlaanderen zich daarnaast als uitvalsbasis voor innovatieve mariene en maritieme economie.

4. Gold Coast

Een innovatief dienstenaanbod met focus op zorg, ontspanning en hoogwaardige huisvesting in de kuststreek, ondersteunt de toeristische en economische ontwikkeling in deze regio. Hiervoor zal bestaande, verouderde infrastructuur herontwikkeld worden via hightech gezondheidsdiensten en producten. Naast het seizoenstoerisme kan dit een nieuwe groeimotor zijn voor de regio.

5. Excellent Government

De Provincie zal zich profileren als een 'one stop shop' voor ondernemingen en deze begeleiden in moeilijke administratieve trajecten. De Provincie als 'best in class' zal ervoor zorgen dat de West-Vlaamse ondernemers tevreden zijn over hun administratieve regionale overheid.

Samenvatting studie 'Toekomstvisie West-Vlaamse economie 2030':

www.pomwvl.be/west-vlaanderen-groeit-ambitie-2030

HOOFDSTUK 7 BESTUUR, PERSONEEL EN COMMUNICATIE POM WEST-VLAANDEREN

1 BESTUURSORGANEN

1.1 Raad van bestuur

De raad van bestuur bestaat uit minstens 25 stemgerechtigde leden aangewezen door de provincieraad. Het betreft minstens 13 leden van de provincieraad, zes leden voorgedragen door de werknemersorganisaties, vertegenwoordigd in het ERSV West-Vlaanderen en zes leden voorgedragen door de werkgeversorganisaties, vertegenwoordigd in het ERSV West-Vlaanderen. Ook de leidend ambtenaren, zowel van de POM West-Vlaanderen als van de dienst Economie, wonen de raad van bestuur bij met een raadgevende stem.

In 2015 was de samenstelling als volgt:

Leden vanuit de provincieraad

de Bethune Jean, Marke
Carette Elke, Torhout
Content Jurgen, Blankenberge
De Plecker Hugo, Knokke-Heist
De Reuse Immanuel, Roeselare
Dejaegher Christof, Poperinge
Herman Peter, Kortrijk
Janssens Tania, Bredene
Laridon Lies, Diksmuide
Soens Rik, Waregem
Tavernier Maarten, Wevelgem
Vandermersch Piet, Ledegem
Verkest Hendrik, Wingene

Leden vanuit de werknemersorganisaties

Cordy Dorine, Brugge
David Wim, Eggewaartskapelle
Decavel Luc, Waregem
Dildick Anuschka, Gistel
Snaet Mario, Staden
Van Deursen Erik, Lauwe

Leden vanuit de werkgeversorganisaties

Bakeroot Patrice, Watou (tot 22 september 2015)
 Breyne Petra, Lo-Reninge
 Brysse Peter, Beernem
 Decoster Dirk, Knokke-Heist
 De Mey Veerle, Sint-Denijs (vanaf 20 oktober 2015)
 Jacxsens Raf, Gistel
 Mommerency Hans, Staden

Voorzitter: Jean de Bethune

Ondervoorzitter: Jurgen Content

1.2 Directiecomité

In uitvoering van artikel 11 van de statuten werd een directiecomité opgericht bestaande uit zeven leden namelijk:

de Bethune Jean, voorzitter
 Content Jurgen, ondervoorzitter en provincieraadslid
 Bakeroot Patrice, afgevaardigde werkgeversorganisatie (tot 8 september 2015)
 Breyne Petra, afgevaardigde werkgeversorganisatie
 David Wim, afgevaardigde werknemersorganisatie
 De Mey Veerle, Sint Denijs (vanaf 6 oktober 2015)
 Vandermersch Piet, provincieraadslid
 Verkest Hendrik, provincieraadslid

Vergaderingen

De diverse bestuursvergaderingen kwamen bijeen op volgende data:

Directiecomité	Raad van bestuur
13 januari 2015 (Brugge)	24 februari 2015 (Brugge)
27 januari 2015 (Brugge)	17 maart 2015 (Brugge)
10 februari 2015 (Brugge)	28 april 2015 (Brugge)
10 maart 2015 (Brugge)	19 mei 2015 (Brugge)
28 april 2015 (Brugge)	23 juni 2015 (Brugge)
12 mei 2015 (Brugge)	22 september 2015 (Brugge)
9 juni 2015 (Brugge)	20 oktober 2015 (Brugge)
23 juni 2015 (Brugge)	17 november 2015 (Brugge)
8 september 2015 (Brugge)	15 december 2015 (Brugge)
6 oktober 2015 (Brugge)	
17 november 2015 (Brugge)	
1 december 2015 (Brugge)	

1.3 Kernteam

Stefaan Matton, algemeen directeur
Demon Alexander, algemeen coördinator Transport & Logistiek
Dekeyser Nele, algemeen coördinator Operatie Start West en Internationalisering
Depestel Nele, algemeen coördinator Data, Studie en Advies
Duthoit Dominic, directeur Financiën en Personeel
Overmeire Ann, algemeen coördinator Maritieme Economie
Tavernier Philippe, algemeen coördinator Duurzame Economie
Van Welden Tom, strategisch coördinator West Deal

1.4 Mandaten

Thema internationalisering

Kortrijk Xpo CVBA
Doorniksesteenweg 216, 8500 Kortrijk
Stefaan Matton

Thema Ondernemerschap & Bedrijfsinfrastructuur

Ondernemerscentrum Kortrijk NV
Leiestraat 22, 8500 Kortrijk
Lies Laridon, Tom Van Welden, Nancy Moyaert

Bedrijvencentrum Regio Kortrijk NV
Vlamingstraat 4, 8560 Wevelgem
Nancy Moyaert, Piet Vandermersch

Bedrijvencentrum Regio Brugge NV
Lieven Bauwensstraat 20-22, 8200 Brugge
Nancy Moyaert, Jurgen Content

Bedrijvencentrum Regio Roeselare NV
Industrieweg 45, 8800 Roeselare
Nancy Moyaert, Dirk Decoster

Bedrijvencentrum Regio Westhoek NV
Albert Dehemlaan 31, 8900 Ieper
Jean de Bethune, Nancy Moyaert

Bedrijvencentrum Regio Waregem NV
Kalkhoevestraat 1, 8790 Waregem
Nancy Moyaert, Rik Soens

Bedrijvencentrum Regio Oostende NV
Kuipweg 13, 8400 Oostende
Nancy Moyaert, Peter Brysse

Bedrijvencentrum Wingene NV
Gemeentehuis, 8750 Wingene
Dominique Bogaert, Hendrik Verkest

Thema Kennis, Innovatie en Technologie (tot september 2015)

Innovatie- en Incubatiecentrum Kortrijk NV
Koning Leopold III-laan 66, 8200 Sint-Andries/Brugge
Tom Van Welden, Jean de Bethune, Ann Overmeire
29 september 2015: ontbinding & vereffening IICK

Thema Kennis, Innovatie & Technologie + Duurzaam Ondernemen (energie)

GreenBridge Incubatie- en Innovatiecentrum Gent-Oostende NV
Wetenschapspark 1, 8400 Oostende
Jean de Bethune, Stefaan Matton, Philippe Tavernier, Geert Dangreau

Thema Duurzaam Ondernemen (sociale economie)

De Werkhoek cvba
Stationsstraat 54b, 8460 Oudenburg
Ilse Van Houtteghem

Kanaal 127
Spinnerijstraat 107, 8500 Kortrijk
Ilse Van Houtteghem

Gusto Activiteitencoöperatieve West-Vlaanderen cvba-so
Spinnerijstraat 107, 8500 Kortrijk
Ilse Van Houtteghem

Thema Transport & Logistiek

River Terminal Wielsbeke NV
Jean de Bethune, Jurgen Content, Hendrik Verkest, Piet Vandermersch

BITLAR CVBA
Stadhuis, Grote Markt, Menen
Alexander Demon

NV Internationale Luchthaven Kortrijk/Wevelgem
Luchthavenstraat 1, Bus 1, 8560 Wevelgem
Jean de Bethune, Eliane Spincemaille, Martine Vanryckeghem, Axel Weydts

1.5 Mandaten in vzw's

Algemeen

Sociale Dienst provinciepersoneel IVA
Katelijne Vancleemput

Vlaams Huis van de Voeding vzw
Hendrik Verkest, Stefaan Matton

INNOS vzw
Stefaan Matton

Thema Internationalisering
International School Ghent vzw
Stefaan Matton

Thema Ondernemerschap & Bedrijfsinfrastructuur
West-Vlaamse Ondernemerscentra vzw
Jean de Bethune, Jurgen Content, Piet Vandermersch

XIM vzw
Jean de Bethune

Thema Kennis, Innovatie & Technologie
Innovatiecentrum West-Vlaanderen vzw
Jean de Bethune (plaatsvervanger Ann Overmeire)

Flanders' Maritime Cluster vzw
Ann Overmeire (plaatsvervanger Jean de Bethune)

VLIZ vzw (namens de Vlaamse Regering)
Ann Overmeire

I-Cleantech Vlaanderen vzw (op voordracht van de Vlaamse Regering)
Ann Overmeire

Dirk Frimoutstichting
Ann Overmeire (tot 20 oktober 2015)

Thema Duurzaam Ondernemen
Vlaams Coördinatiecentrum voor Mestverwerking vzw
Hans Mommerency

Powerlink vzw
Philippe Tavernier

Vlakwa vzw (RvB)
Ann Overmeire

Federatie van maatwerkbedrijven 4Werk vzw
Ilse Van Houtteghem

Biogas-E vzw
Piet Vandermersch

GOW (coöperatieve aardgastankstations)
Geert Dangreau

1.6 Personeelsbezetting

Eind 2015 bedroeg de personeelsbezetting 64 medewerkers, waarvan negen deeltijdse personeelsleden, zes personeelsleden in loopbaanonderbreking, drie deeltijds in ouderschapsverlof, één met speciaal verlof en één personeelslid in onbetaald verlof. Dit vertegenwoordigt 57,7 VTE. Daarnaast waren er nog drie personeelsleden voltijds gedetacheerd vanuit de Provincie West-Vlaanderen.

In de loop van 2015 zijn de volgende medewerkers uit dienst getreden:

- Viooltje Lebuf
- Katrien Plasschaert
- Anemone Monsieur

De volgende personen traden in dienst in 2015:

- Robrecht Declercq
- Steven Vanhouter
- Karen D'Hondt
- Eline Persyn
- Liesbeth Symens

1.7 Interne activiteiten

Volgende collectieve opleidingen werden voor het personeel georganiseerd:

- Competentiemanagement (voor evaluatoren)
- Opleiding zakelijk Frans
- Opfrissingscursus EHBO
- Opleiding correct schrijven (voor secretariaatsmedewerkers)
- Master your to do list

Er hebben **vijf personeelsvergaderingen** plaatsgevonden waarin de medewerkers feedback kregen over de werking en hun opmerkingen konden formuleren.

Op 19 juni ging de teambuilding door in het Heuvelland, met in de voormiddag een bezoek aan de militaire begraafplaats Lijssenthoek en in de namiddag een adventure dropping.

2 COMMUNICATIE

In het kader van een doelgerichte communicatie over de POM West-Vlaanderen, haar werking en projecten werden in 2015 diverse communicatieacties uitgevoerd.

In totaal werden 20 POM-nieuwsbrieven verstuurd naar 7.800 adressen. Voor de Fabrieken voor de Toekomst, zorgeconomie, sociale economie, Actie voor Starters en 100% West-Vlaams werden nieuwsbrieven opgemaakt en verspreid bij de doelgroep.

Persnota's en persconferenties

De POM West-Vlaanderen verstuurde 28 persberichten over diverse onderwerpen en topics. Er werden zes persconferenties georganiseerd:

- 'Technologiecentrum Mechatronica & Machinebouw in de maak' in Wevelgem (11 februari)
- 'West-Vlaanderen groeit, vijf sterke toekomstvisies en vijf concrete werven' in Kortrijk (24 juni)
- 'Startschot campagne Zet de Stap' in Brugge (24 maart)
- 'Stad Izegem ondersteunt zijn startende ondernemers via cadeaubon' in Izegem (15 december)
- 'Flanders' Food opent antenne in het Vlaams Huis van de Voeding in Roeselare' in Vichte (27 maart)
- 'Personen met een arbeidsbeperking integreren in een gewoon bedrijf: een maatschappelijk en economische succesformule!' in Oostkamp (28 april)

De pers werd uitgenodigd en was aanwezig op diverse events (zie Evenementen)

Evenementen

Naast tal van infosessies en acties in het kader van diverse projecten, organiseerde de POM West-Vlaanderen volgende events:

- Pop-upevent 'Detailhandel - Kernzaak of toch detail?', in Roeselare (21 januari)
- Opening Acasus, provinciaal centrum voor duurzaam wonen, bouwen en renoveren, in Veurne (5 februari)
- MVO-event MOBILINNOVATION in samenwerking met Busworld Academy op, in Kortrijk (11 februari)
- 'Zorgeconomie verbindt', in Roeselare (26 februari)
- Logistiek investeringsseminarie, in Kortrijk (2 juni)
- Uitreiking van de jaarcertificaten West-Vlaams Charter Duurzaam Ondernemen in samenwerking met Voka (17 juni)
- Slotevenement SpinWest, in Kortrijk (18 juni)
- Jaarvergadering 'West-Vlaanderen groeit - Ambitie 2030', in Kortrijk (24 juni)
- Deelname West Flemish Contact Days Milan (1 en 2 oktober)
- Job-en opleidingsbeurs Food@Work LIVE, in Roeselare (20 oktober)
- MVO-evenement Start 2 Secure in samenwerking met INNOS en SBM, in Veurne (20 oktober)
- Arbeidsmarktsymposium West4Work in samenwerking met de West-Vlaamse SERR's en VDAB, in Kortrijk (3 november)
- Slotconferentie project EHBTM, in Kortrijk (15 december)

Media

Printmedia contracten met:

- Krant van West-Vlaanderen: tien publireportages over bedrijventra en POM-activiteiten en artikels in De Zondag
- Ondernemers: tien artikels over diverse topics. Voor de provinciale campagne 'Beste grond om te ondernemen' werden zakjes eetbare grond ingelast in editie december
- De Tijd: vijf artikels ('Innovatie en ondersteuning voor West-Vlaams streekproduct'; 'West-Vlaanderen, perfecte voedingsbodem voor start-ups'; 'West-Vlaanderen, provincie met toekomst'; 'Slagkrachtig organiseren en werkbaar werk'; en 'Het knooppunt voor de West-Vlaamse voedingsindustrie')
- Trends, dossier West-Vlaanderen: artikel over GTI West-Vlaanderen

Ad-hocartikels in U-zine, Westhoekjes (artikel 100% West-Vlaams), Dolce World (artikel 100% West-Vlaams), dossier T&L van Trends (artikel River Terminal Wielsbeke), bijlage R&D van Trends (artikel 'Kennis als motor voor innovatie').

Sociale media

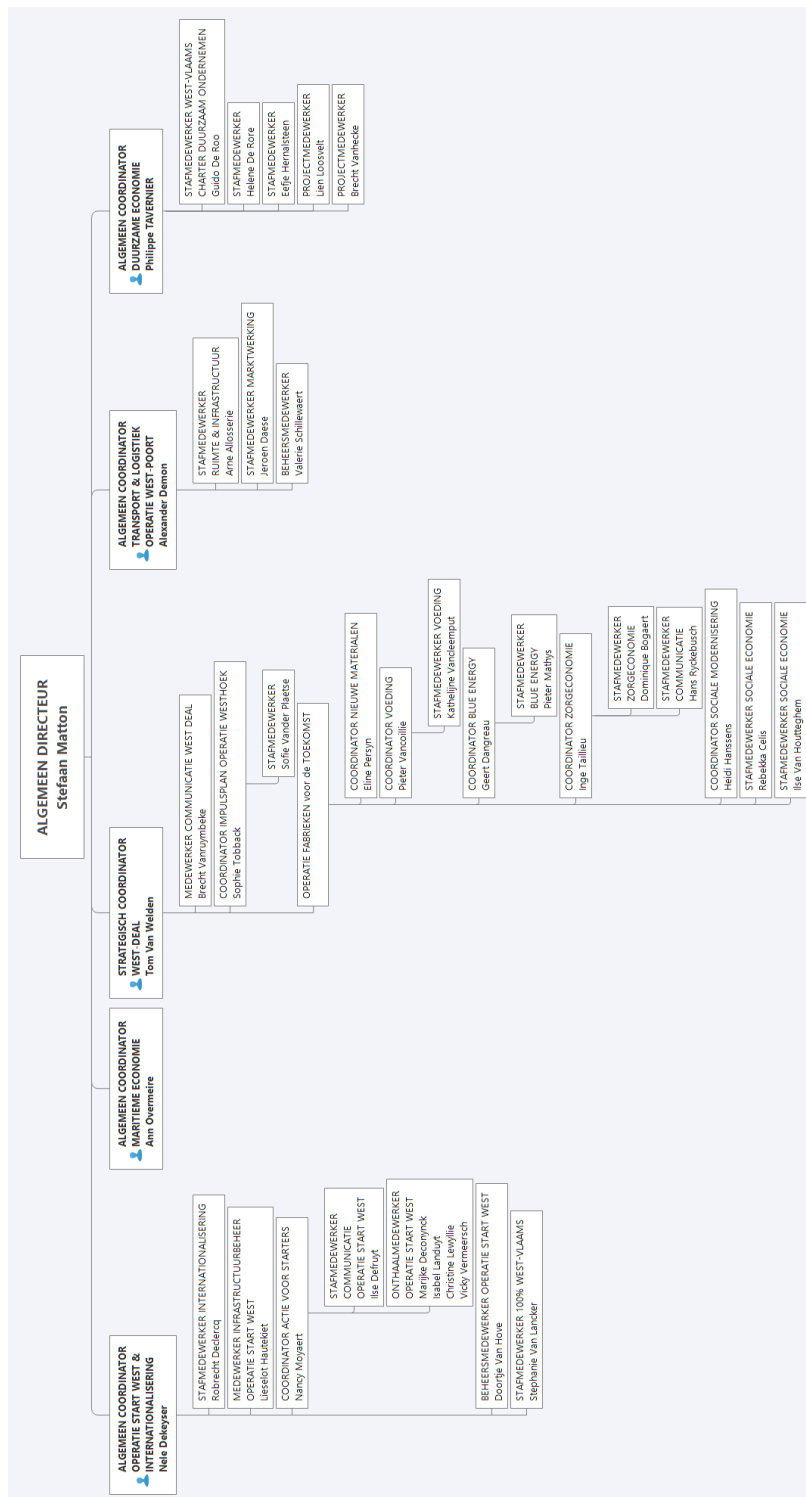
Zowel op Twitter als op LinkedIn werden events, infosessies en acties bekend gemaakt.

Publicaties

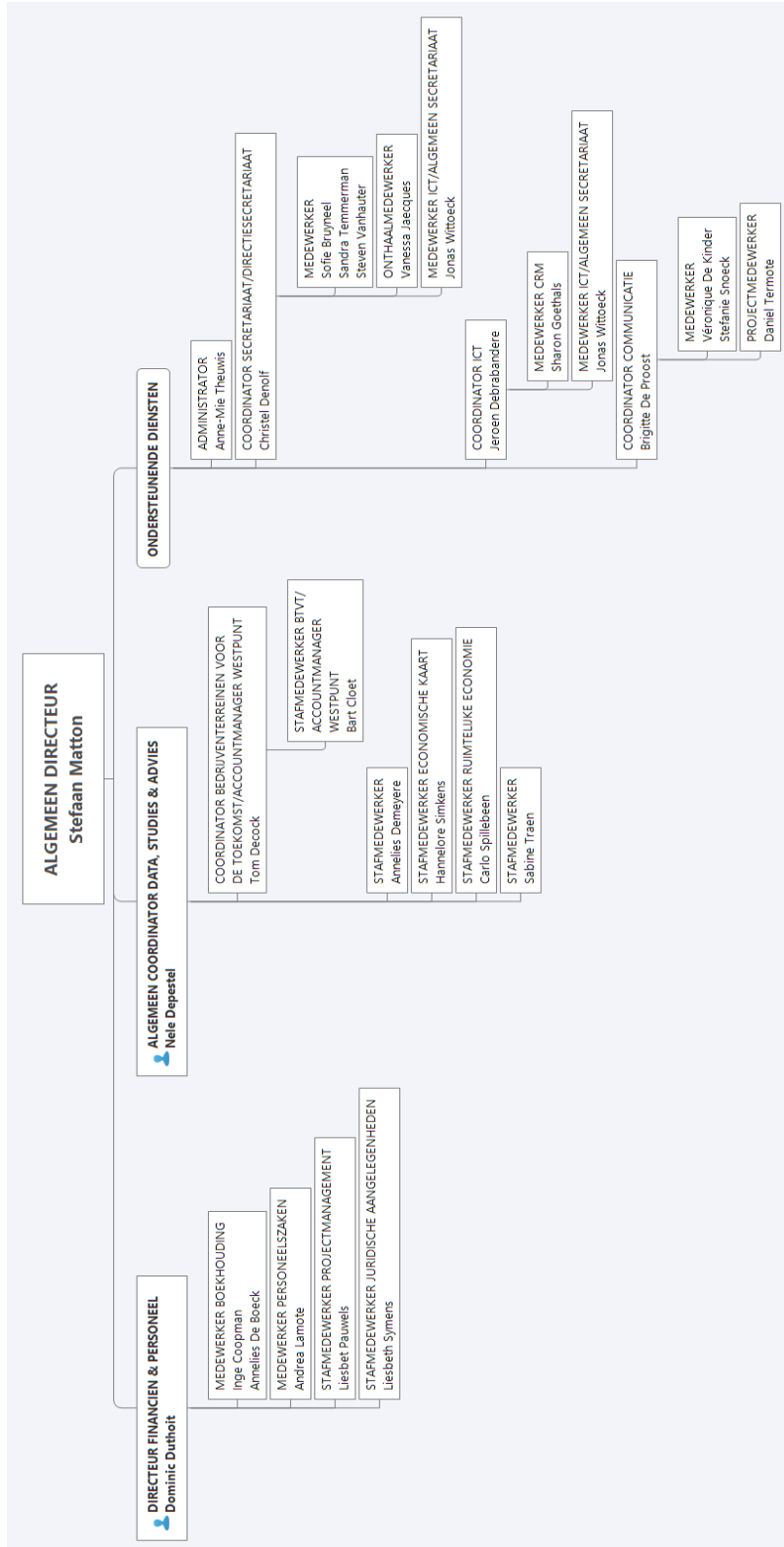
- USP Fabriek voor de Toekomst Blue Energy (Nederlands- en Engelstalige versie)
- Jaarverslag POM West-Vlaanderen 2014
- West-Vlaanderen Ontcijferd - editie 2015
- Brochure 'West-Vlaanderen Ontcijferd in een oogopslag' - editie 2015
- Brochure Invest in West Flanders
- Brochure EHTM (eindresultaten)

3 ORGANOGRAM

Organogram POM West-Vlaanderen (31 december 2015)
Deel 1: West Deal

Organogram POM West-Vlaanderen (31 december 2015)
Deel 2: Ondersteunende Diensten

4 'WIE IS WIE' BIJ DE POM WEST-VLAANDEREN

POM West-Vlaanderen

Algemeen Directeur	70
West Deal	70
Operatie Fabrieken voor de Toekomst.....	71
Operatie Start West.....	72
Operatie West-Poort	73
Operatie Westhoek	74
Duurzame Economie	74
Internationalisering	75
Maritieme Economie	76
Ondersteunende Diensten	76
Data, Studie en Advies.....	76
Financiën en Personeel	77
ICT.....	78
Communicatie	79
Algemeen Secretariaat	79
Administrator	80

WIE IS WIE BIJ DE POM WEST-VLAANDEREN

Algemeen Directeur

Matton Stefaan

stefaan.matton@pomwvl.be

Brugge
050 140 156

Algemeen directeur

West Deal

Van Welden Tom

tom.vanwelden@pomwvl.be

Brugge
050 140 189

Strategisch coördinator
West Deal

Vanruymbeke Brecht

brecht.vanruymbeke@pomwvl.be

Brugge
050 140 187

Medewerker communicatie
West Deal

WIE IS WIE BIJ DE POM WEST-VLAANDEREN

Operatie Fabrieken voor de Toekomst

 <p>Bogaert Dominique</p> <p>dominique.bogaert@pomwvl.be Brugge 050 140 194</p> <p>Stafmedewerker zorgconomie Operatie Fabrieken voor de Toekomst</p>	 <p>Celis Rebekka</p> <p>rebekka.celis@pomwvl.be Brugge 050 140 175</p> <p>Stafmedewerker sociale economie Operatie Fabrieken voor de Toekomst</p>	 <p>Dangreau Geert</p> <p>geert.dangreau@pomwvl.be Oostende (GreenBridge) 059 36 99 38</p> <p>Coördinator blue energy Operatie Fabrieken voor de Toekomst</p>	 <p>Hanssens Heidi</p> <p>heidi.hanssens@pomwvl.be Brugge 050 140 190</p> <p>Coördinator sociale modernisering Operatie Fabrieken voor de Toekomst</p>	 <p>Mathys Pieter</p> <p>pieter.mathys@pomwvl.be Oostende (GreenBridge) 059 36 99 39</p> <p>Stafmedewerker blue energy Operatie Fabrieken voor de Toekomst</p>
 <p>Persyn Eline</p> <p>eline.persyn@pomwvl.be Kortrijk 0491 39 98 78</p> <p>Coördinator nieuwe materialen Operatie Fabrieken voor de Toekomst</p>	 <p>Ryckebusch Hans</p> <p>hans.ryckebusch@pomwvl.be Brugge 050 140 165</p> <p>Stafmedewerker communicatie zorgconomie Operatie Fabrieken voor de Toekomst</p>	 <p>Taillieu Inge</p> <p>inge.taillieu@pomwvl.be Brugge 050 140 164</p> <p>Coördinator zorgconomie Operatie Fabrieken voor de Toekomst</p>	 <p>Van Houtteghem Ilse</p> <p>ilse.van_houtteghem@pomwvl.be Brugge 050 140 176</p> <p>Stafmedewerker sociale economie Operatie Fabrieken voor de Toekomst</p>	 <p>Vancleemput Katelijne</p> <p>katelijne.vancleemput@pomwvl.be Roeselare 051 75 02 24</p> <p>Stafmedewerker voeding Operatie Fabrieken voor de Toekomst</p>

WIE IS WIE BIJ DE POM WEST-VLAANDEREN

Vancoillie Pieter

pieter.vancoillie@pomwvl.be

Roeselare
051 75 02 21

Coördinator voeding
Operatie Fabrieken voor de Toekomst

Operatie Start West

Deconynck Marijke

marijke.deconynck@pomwvl.be

Diksmuide & Ieper
051 75 02 10

Onthaalmedewerker
Operatie Start West

Defruyt Ilse

ilse.defruyt@pomwvl.be

Brugge
050 140 188

Stafmedewerker communicatie
Operatie Start West

Dekeyser Nele

nele.dekeyser@pomwvl.be

Kortrijk
0476 70 57 42

Algemeen coördinator
Operatie Start West

Hautekiet Lieselot

lieselot.hautekiet@pomwvl.be

Brugge
050 140 186

Medewerker infrastructuurbeheer
Operatie Start West

Landuyt Isabel

isabel.landuyt@pomwvl.be

Veurne
058 31 06 31

Onthaalmedewerker
Operatie Start West

WIE IS WIE BIJ DE POM WEST-VLAANDEREN

 <p>Lewyllie Christine</p> <p>christine.lewyllie@pomwvl.be leper 057 22 81 81</p> <p>Onthaalmedewerker Operatie Start West</p>	 <p>Moyaert Nancy</p> <p>nancy.moyaert@pomwvl.be Brugge 050 140 184</p> <p>Coördinator Actie voor Starters Operatie Start West</p>	 <p>Van Hove Doortje</p> <p>doortje.vanhove@pomwvl.be Brugge 050 140 185</p> <p>Beheersmedewerker Operatie Start West</p>	 <p>Van Lancker Stephanie</p> <p>stephanie.vanlancker@pomwvl.be Brugge 050 140 183</p> <p>Stafmedewerker 100% West-Vlaams Operatie Middenstand</p>	 <p>Vermeersch Vicky</p> <p>vicky.vermeersch@pomwvl.be Roeselare 051 75 02 20</p> <p>Onthaalmedewerker Operatie Start West</p>
---	--	---	---	---

Operatie West-Poort

 <p>Allosserie Arne</p> <p>arne.allosserie@pomwvl.be Zeebrugge 050 74 06 16</p> <p>Stafmedewerker ruimte en infrastructuur transport & logistiek Operatie West-Poort</p>	 <p>Daese Jeroen</p> <p>jeroen.daese@pomwvl.be Zeebrugge 050 74 06 15</p> <p>Stafmedewerker marktwerking transport & logistiek Operatie West-Poort</p>	 <p>Demon Alexander</p> <p>alexander.demon@pomwvl.be Zeebrugge 050 74 06 13</p> <p>Algemeen coördinator transport & logistiek Operatie West-Poort</p>	 <p>Schillewaert Valerie</p> <p>valerie.schillewaert@pomwvl.be Zeebrugge 050 74 06 10</p> <p>Beheersmedewerker transport & logistiek Operatie West-Poort</p>
---	--	--	--

WIE IS WIE BIJ DE POM WEST-VLAANDEREN

Operatie Westhoek

Vander Plaetse Sofie

sofie.vanderplaetse@pomwvl.be

Brugge
050 140 173

Stafmedewerker
Cleantech

Duurzame Economie

De Roo Guido

guido.deroo@pomwvl.be
Oostende (GreenBridge)
059 36 99 32

Stafmedewerker West-Vlaams Charter
Duurzaam Ondernemen
Duurzame Economie

De Rore Helene

helene.de_rore@pomwvl.be
Oostende (GreenBridge)
059 36 99 33

Stafmedewerker
Duurzame Economie

Hernalsteen Eefje

eefje.hernalsteen@pomwvl.be
Oostende (GreenBridge)
059 36 99 29

Stafmedewerker
Duurzame Economie

Loosvelt Lien

lien.loosvelt@pomwvl.be
Oostende (GreenBridge)
059 36 99 30

Projectmedewerker
Duurzame Economie

Tavernier Philippe

philippe.tavernier@pomwvl.be
Oostende (GreenBridge)
059 36 99 37

Algemeen coördinator
Duurzame Economie

WIE IS WIE BIJ DE POM WEST-VLAANDEREN

Tobback Sophie

sophie.tobback@pomwvl.be
Veurne
0492 73 94 87

Stafmedewerker Westhoek
Duurzame Economie

Vanhecke Brecht

brecht.vanhecke@pomwvl.be
Oostende (GreenBridge)
059 36 99 31

Projectmedewerker
Duurzame Economie

Internationalisering

Declercq Robrecht

robrecht.declercq@pomwvl.be
Kortrijk/Leper
0491 39 33 72

Stafmedewerker
Internationalisering

Dekeyser Nele

nele.dekeyser@pomwvl.be
Kortrijk
0476 70 57 42

Algemeen coordinator
Internationalisering

Maritieme Economie

Overmeire Ann

ann.overmeire@pomwvl.be
Oostende (havengebouw)
059 34 07 57

Algemeen coördinator
Maritieme Economie

Ondersteunende Diensten

Data, Studie en Advies

Cloet Bart

bart.cloet@pomwvl.be
Brugge - Oostende (GreenBridge)
050 140 169 - 059 36 99 36

**Stafmedewerker Bedrijventerreinen
voor de Toekomst / Accountmanager
Westpunt**

Decock Tom

tom.decock@pomwvl.be
Brugge
050 140 168

**Coördinator Bedrijventerreinen voor
de Toekomst / Accountmanager
Westpunt**

Demeyere Annelies

annelies.demeyere@pomwvl.be
Brugge
050 140 181

Stafmedewerker
Data, Studie en Advies

Depestel Nele

nele.depestel@pomwvl.be
Brugge
050 140 182

Algemeen coördinator
Data, Studie en Advies

Simkens Hannelore

hannelore.simkens@pomwvl.be
Brugge
050 140 177

Stafmedewerker economische kaart
Data, Studie en Advies

WIE IS WIE BIJ DE POM WEST-VLAANDEREN

Spillebeen Carlo

carlo.spillebeen@pomwvl.be

Brugge
050 140 178

Stafmedewerker ruimtelijke economie
Data, Studie en Advies

Traen Sabine

sabine.traen@pomwvl.be

Brugge
050 140 179

Stafmedewerker
Data, Studie en Advies

Financiën en Personeel

Coopman Inge

inge.coopman@pomwvl.be

Brugge
050 140 161

Medewerker boekhouding
Financiën en Personeel

De Boeck Annelies

annelies.deboeck@pomwvl.be

Brugge
050 140 159

Medewerker boekhouding
Financiën en Personeel

Duthoit Dominic

dominic.duthoit@pomwvl.be

Brugge
050 140 163

Directeur
Financiën en Personeel)

Lamote Andrea

andrea.lamote@pomwvl.be

Brugge
050 140 162

Medewerker personeelszaken
Financiën en Personeel

Pauwels Liesbet

liesbet.pauwels@pomwvl.be

Brugge
050 140 158

Stafmedewerker project-management
Financiën en Personeel

WIE IS WIE BIJ DE POM WEST-VLAANDEREN

Symens Liesbeth

liesbeth.symens@pomwvl.be

Brugge
050 140 195

**Stafmedewerker juridische
aangelegenheden**
Financiën en Personeel

ICT

Debrabandere Jeroen

jeroen.debrabandere@pomwvl.be

Brugge
050 140 191

Coördinator
ICT

Goethals Sharon

sharon.goethals@pomwvl.be

Brugge
050 140 152

Medewerker CRM
ICT

Wittoeck Jonas

jonas.wittoeck@pomwvl.be

Brugge
050 140 170

Medewerker
ICT/Algemeen Secretariaat

WIE IS WIE BIJ DE POM WEST-VLAANDEREN

Communicatie

 <p>De Kinder Véronique</p> <p>veronique.de_kinder@pomwvl.be Brugge 050 140 172</p> <p>Medewerker Communicatie</p>	 <p>De Proost Brigitte</p> <p>brigitte.deproost@pomwvl.be Brugge 050 140 157</p> <p>Coördinator Communicatie</p>	 <p>Debrabandere Jeroen</p> <p>jeroen.debrabandere@pomwvl.be Brugge 050 140 191</p> <p>Coördinator ICT</p>	 <p>Snoeck Stefanie</p> <p>stefanie.snoeck@pomwvl.be Brugge 050 140 171</p> <p>Medewerker Communicatie</p>	 <p>Termote Daniel</p> <p>daniel.termote@pomwvl.be Brugge 050 140 150</p> <p>Projectmedewerker Communicatie</p>
--	--	--	--	--

Algemeen Secretariaat

 <p>Bruyneel Sofie</p> <p>sofie.bruyneel@pomwvl.be Brugge 050 140 151</p> <p>Medewerker Algemeen secretariaat</p>	 <p>Denolf Christel</p> <p>christel.denolf@pomwvl.be Brugge 050 140 154</p> <p>Coördinator secretariaat Directiesecretariaat</p>	 <p>Jaecques Vanessa</p> <p>vanessa.jaecques@pomwvl.be Brugge 050/140.150</p> <p>Onthaalmedewerker Algemeen Secretariaat</p>	 <p>Temmerman Sandra</p> <p>sandra.temmerman@pomwvl.be Brugge 050/140.193</p> <p>Medewerker Algemeen secretariaat</p>	 <p>Vanhauter Steven</p> <p>steven.vanhauter@pomwvl.be Brugge 050/140.153</p> <p>Medewerker Algemeen Secretariaat</p>
---	---	--	---	---

WIE IS WIE BIJ DE POM WEST-VLAANDEREN

Wittoeck Jonas

jonas.wittoeck@pomwvl.be

Brugge
050 140 170

Medewerker
ICT/Algemeen Secretariaat

Administrator

Theuwis Anne-Mie

anne-mie.theuwis@pomwvl.be

Brugge
050 140 155

Administrator

WIE IS WIE BIJ DE POM WEST-VLAANDEREN

Allosserie Arne.....	73	Moyaert Nancy.....	73
Bogaert Dominique	71	Overmeire Ann	76
Bruyneel Sofie	79	Pauwels Liesbet.....	77
Celis Rebekka.....	71	Persyn Eline	71
Cloet Bart.....	76	Ryckebusch Hans.....	71
Coopman Inge	77	Schillewaert Valerie.....	73
Daese Jeroen	73	Simkens Hannelore	76
Dangreau Geert	71	Snoeck Stefanie.....	79
De Boeck Annelies	77	Spillebeen Carlo	77
De Kinder Véronique	79	Symens Liesbeth.....	78
De Proost Brigitte	79	Taillieu Inge	71
De Roo Guido.....	74	Tavernier Philippe	74
De Rore Helene.....	74	Temmerman Sandra.....	79
Debrabandere Jeroen.....	78, 79	Termote Daniel.....	79
Declercq Robrecht.....	75	Theuwis Anne-Mie	80
Decock Tom	76	Tobback Sophie	75
Deconynck Marijke	72	Traen Sabine.....	77
Defruyt Ilse	72	Van Houtteghem Ilse.....	71
Dekeyser Nele.....	72, 75	Van Hove Doortje	73
Demeyere Annelies	76	Van Lancker Stephanie.....	73
Demon Alexander.....	73	Van Welden Tom.....	70
Denolf Christel.....	79	Vancleemput Katelijne	71
Depestel Nele	76	Vancoillie Pieter	72
Duthoit Dominic	77	Vander Plaetse Sofie	74
Goethals Sharon	78	Vanhauter Steven.....	79
Hanssens Heidi	71	Vanhecke Brecht	75
Hautekiet Lieselot.....	72	Vanruymbeke Brecht	70
Hernalsteen Eefje	74	Vermeersch Vicky.....	73
Jaecques Vanessa	79	Wittoeck Jonas	78, 80
Lamote Andrea	77		
Landuyt Isabel	72		
Lewyllie Christine.....	73		
Loosvelt Lien.....	74		
Mathys Pieter	71		
Matton Stefaan.....	70		

